

VIESTIKAPULA

TOUKOKUU 2023

Viestikapula toukokuu 2023

Kainuun Reservipiirien yhteinen tiedotuslehti. Perustettu vuonna 1960.

Lehti välittää tietoa yhdistysten menneestä ja tulevasta toiminnasta sekä maanpuolustukseen liittyvistä aiheista.

Julkaisija:

Kainuun Reserviupseeripiiri
Kainuun Reserviläispiiri

Päätoimittaja: Ossi Laine
Jänönpolku 4 88300 Paltamo

Taitto: Ossi Laine

Aineiston toimitus: oj.laine@gmail.com

Lehteen tulevaa aineistoa voi toimittaa jatkuvasti edellä olevaan sähköpostiosoitteeseen sähköpostiviestin rungossa tai liitetiedostona teksti-, word-, tai pdf-dokumenttina.

Toimitus pidättää oikeuden tarvittaessa lyhentää ja muokata tekstejä.

Kannen kuva: SRA KainuuCup osakilpailun ammunnat Kuhmossa. Kuva Jyrki Pesonen

Sisällysluettelo

2	Sisällysluettelo
3	Pääkirjoitus, Ossi Laine
4	Kainuun Reserviupseeripiirin palsta, Pertti Schroderus
5	Toiminnanjohtajan palsta, Terho Pelli
6	Eduskunnan terveiset, Tuomas Kettunen
7	Reserviupseeripiirien kevätkokoukset, Ossi Laine
9	Tulta toukokuussa
10	Resul Four Day March
11	Kajaanin Reserviupseerikerho 90 v., Jyrki Pesonen
14	Kajaanin Sotilaskotiyhdistys, Heli Itkonen
16	Sodan ajan kaatuneiden huolto, Penna Parviainen
18	Veteraaniajasta perinneaikaan
19	Veteraanijärjestöt yhdistyvät perinnejärjestöksi Kainuussa
20	Kuusenhavun tie Suomen sotilasheraldiikkaan, Seppo Simola
23	Pallon taistelu, Leevi Kuokkanen
27	Maanpuolustusjärjestöt Vuosangassa, Auvo Kärnä
29	Kirjeitä Rukajärveltä, Aaro Kempainen
31	SRA Kainuu 2023

Ossi Laine , puheenjohtaja, Kainuun Reserviläispiiri

Pääkirjoitus

Tulevaisuutemme turvaksi

Arvokkain asia kansakunnalle on vapaus. Meillä on hyvä ja kaunis sekä vapaa maa, jossa kaikilla ihmisillä on yhdenvertaisesti perustuslain turvaamat perusoikeudet. Jokaisella on vapaus sanoa ja kirjoittaa mielipiteensä. Tätä ja kaikkia muita oikeuksia suojaa oikeusvaltioperiaate ja demokratia.

Tärkein asia tämän hetken jännittyneessä maailmantilanteessa on huolehtia Suomen vapaudesta, turvallisuudesta, maanpuolustuksesta sekä itsenäisyydestä. Kansakunnan on varauduttava siihen, että epävakaa ja epävarma aika jatkuu pitkään. Tämän vuoksi on tärkeitä, että Suomesta tuli Naton jäsen varsin suuren yksimielisyyden vallitessa.

Puolustuksemme peruselementit eivät tässäkään tapauksessa kuitenkaan muutu. Maanpuolustuksen perustana säilyy edelleen yleinen asevelvollisuus, hyvin koulutettu reservi ja maanpuolustuksen kulmakivenä maanpuolustustahto.

Naton myötä uutena tulevat viidennen artiklan tuomat turvatakuut sekä osallistuminen erilaisiin Naton rakenteisiin. Tavallisen reserviläisen ja yhdistysten toimintaan Nato ei kovin paljoa vaikuta. Kansainvälinen harjoitustoiminta ja tehtävät tietenkin lisääntyvät. Reserviläisjärjestöillä säilyy edelleen tärkeä osa maanpuolustahdon vaalimisesta ja sotilaskunnan ylläpitämisessä.

Maamme pitkä historia osoittaa myös siitä, että aina ei ole saatu elää rauhassa. Menneinä vuosisatoina on Kainuu peittynyt välillä tuhkaan ja savuun, kun vainolainen on hyökkänyt. Vainovalkeat roihusivat rappasodan aikana niin, että Kainuun asutus hävitettiin miltei kokonaan. Edellävät sukupolvet ovat olleet kuitenkin selviytyjiä. Toivoa ei ole menetetty suurien vaikeuksien keskelläkään.

Talvisodassa Suomi joutui taisteluun suurvaltaa vastaan yksin. Nyt sotilaallisen liittoutumisen ansiosta ollaan Naton kollektiivisen puolustuksen osana. Luottamus turvallisuuteen on suuri.

Haastekampanjat

Vuoden valtakunnallisia kohokohtia reserviläistoiminnassa ovat haastekampanjat, kuten Tulta toukokuussa, Resul Four Day March ja Maaottelumarssi. Tavoitteena on, että näihin matalan kynnyksen tapahtumiin osallistuisi mahdollisimman moni reserviläisjärjestöjen jäsen.

Nyt toukokuussa järjestävällä Four Day March -tapahtumalla on etuna se, että kuka tahansa voi helposti osallistua omalla paikkakunnallaan, itse valitsemallaan matkallaan joko yksin tai yhdistyksen järjestämässä tapahtumassa marssiin. Reserviläisjärjestöt kannustavat liikkumaan ja ylläpitämään fyysistä kuntoa. Lisätietoa tapahtumasta toisaalla tässä lehdessä.

Ammunta on aina kuulunut oleellisena osana reserviläistoimintaan. Onhan ampumataito kuulunut sotilaan perustaitoihin. Tänäkin päivänä suuri osa uusista jäsenistä tulee mukaan toimintaan juuri ammunnan takia. Toukokuu on ammunnan teemakuukausi ja silloin erityisesti pidetään yllä ampumataitoa. Tulta toukokuussa -tapahtumassa jokaista jäsentä kannustetaan suorittamaan mahdollisimman monta, mutta vähintään yksi kymmenen laukauksen sarja toukokuun aikana.

Kainuun yhdistyksillä ja molemmilla reservipiireillä oli erinomainen menestys viime vuoden valtakunnallisissa haastekampanjoissa. Osallistuminen tapahtumiin oli kiitettävää. Parantamisen varaakin jäi vielä. Näiden kampanjoiden yhtenä tavoitteena on ollut jäsenien aktivoiminen toimintaan. Erityisesti nyt kun viime vuonna tuli uusia jäseniä yhdistyksiin, niin mahdollisimman moni pitäisi saada mukaan aktiiviseen toimintaan. Tämä on tärkeä tehtävä yhdistyksissä. Toivottavasti mahdollisimman monet jäsenet osallistuvat haastetapahtumiin. Tavoitellaan jälleen mahdollisimman hyvää tulosta.

Aktiivista ja hyvää kevättä Viestikapulan lukijoille!

Kainuun Reserviupseeripiirin palsta

Pertti Schroderus
Kainuun Reserviupseeripiiri, puheenjohtaja

”Reserviupseeriliitto tarjoaa yhdistyksille erilaisia tukivaihtoehtoja, kuten erilaisia projekteja, sekä ampumatoimintoja silmällä pitäen. Suosittelen että tutustutte liiton sivuilla ilmoitettuihin vaihtoehtoihin. Tuet ovat mahdollisuuksia parantaa toimintaamme yhdistysten kentällä.”

Aloitin Kainuun Reserviupseeripiiriin puheenjohtajan tehtävässä tämän vuoden alusta. Ennen nykyistä tehtävääni, toimin Sotkamon Reserviupseereiden puheenjohtajana kaksi vuotta, jossa tehtäväni jatkuvat edelleen. Sotkamossa reserviupseeritoiminta oli vuosien saatossa vaarassa hiipua, mutta onneksi muutaman asiaamme uskovan reserviupseerin innoittamana, toimintamme on saatu jälleen uuteen nousuun.

Ehdin palvella varsinaisessa työssäni, maakunnallista energiayhtiötä melkein 42-vuotta. Isot muutokset kuitenkin vaikuttivat siten, että vakituinen työni päättyi. Sitä vaihtoehtoa, että jäisin mitään tekemättömäksi, ei ollut. Reserviupseereiden yhteisten asioiden hoitaminen on ollut sopiva vaihtoehto, työn hakemisen ohessa.

Ennen nykyistä piiriin puheenjohtajuutta ehdin olla piiriin hallituksen jäsenenä, vajaat kaksi vuotta. Tällöin tunnistin piiriin toiminnassa aivan samoja toiminnallisia kokonaisuuksia, kuten vastaavassa yhdistystoiminnassa. Tämä on hyvä merkki maanpuolustuksellisen ketjun toimivuudesta, pyrittäessä tavoitteeseen, toimintakykyinen reserviupseeri.

Siirtyessäni piiriin puheenjohtajaksi, olen saanut hyvän vastaanoton. Edeltäjäni Jussi Pulkkinen antoi monta arvokasta neuvoa ja ohjetta tuleviin haasteisiin. Lisäksi hallituksen jäsenet ja toiminnanjohtajat ovat auttaneet vahvalla kokemuksellaan.

Miten olen kokenut uutena puheenjohtajana roolini Kainuun Reserviupseeripiiriin hallituksessa?

Mielestäni se on ohjaavaa toimintaa, jossa hyvä kommunikointi ja erilaisten mielipiteiden esille tuominen on ratkaisevaa. Toimiva hallitus on moottori yhdistyksen jäsenistön tekemälle maanpuolustustyölle. Kokeneilta poliitikoilta on oppiminen siitä, että päätökset yhdistyksissä ovat enemmän tai vähemmän kompromisseja. Lopulta päätöksen synnyttyä on hyvä todeta, että yhdessä olemme sen tehneet ja sen mukaisesti toimimme jatkossa. Yksittäinen mielipide tai kannanotto ei välttämättä mene läpi sellaisenaan ja se kuuluu hyvään yhdistystoimintaan.

Reserviupseeriliitto tarjoaa yhdistyksille erilaisia tukivaihtoehtoja, kuten erilaisia projekteja, sekä ampumatoimintoja silmällä pitäen. Suosittelen että tutustutte liiton sivuilla ilmoitettuihin vaihtoehtoihin. Tuet ovat mahdollisuuksia parantaa toimintaamme yhdistysten kentällä.

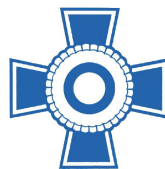
Kevät etenee jo vauhdilla kohti kesää. Erilaiset haastekampanjat ovat jo kohta käsillä. Myös Kainuussa voidaan jo hyviä suorituksiamme vielä parantaa, joten ei jäädä paikalleen.

Jatketaan etenemistämme tien suunnassa.

Piiritoimistolta tähystettynä

Terho Pelli, Reservipiirien toiminnanjohtaja

”Edessä on vilkas ja toimelias kevätkausi. Toukokuussa on ampumataitopäiviä ja ”Tulta-toukokuussa” -tapahtumia. Jokainen upseerikerho ja reserviläisyhdistys järjestää tapahtumia jäsenilleen yksin tai vielä paremmin, yhdessä veljesyhdistyksen kanssa.”

Teimme vuoden 2022 syyskokouksissa suunnitelmat tälle vuodelle 2023. Vuosi alkoi aivan normaalisti järjestämyskokouksilla ja tehdyt suunnitelmat valmiina täytäntönpantaviksi. Suunnitellut talven kilpailut on saatu pidettyä.

Euroopassa sotatila on jatkunut jo yli vuoden Venäjän laittomasti hyökättyä Ukraina. Tämä tilanne on aiheuttanut muutoksia ajatuksissamme ja toiminnassamme maanpuolustusjärjestöjen jäsenistössä. Suhtautumisessa Nato -jäsenyyteen on tapahtui käänntekevä muutos niin valtiojohdossa kuin kansan mielipiteessä ja myös myötätunto Ukrainan kansaa kohtaan on valtaisa. Suomi on nyt sitten Naton täysvaltainen jäsen.

Toimintamme painopisteinä ovat olleet kenttäkelpoisuuden kehittäminen ja maanpuolustustahdon ylläpitäminen. Siis, Liiku-Ammu-Kouluttaudu ja järjestä maanpuolustusjuhliä sekä – tapahtumia. Nyt on helppo todeta, että toimintamme on ollut oikeaa ja oikeansuuntaista.

Edessä on vilkas ja toimelias kevätkausi. Toukokuussa on ampumataitopäiviä ja ”Tulta-toukokuussa” -tapahtumia. Jokainen upseerikerho ja reserviläisyhdistys järjestää tapahtumia jäsenilleen yksin tai vielä paremmin, yhdessä veljesyhdistyksen kanssa. Parhaat kerhot ja yhdistykset palkitaan.

Toukokuun 18.-21.5.2023 järjestetään Four Day March-tapahtuma. Siihen kannustetaan kaikkia jäseniämme osallistumaan. Tässäkin kerhot ja yhdistykset järjestävät tapahtumansa, mutta toki marssin voi suorittaa taistelupareittain tai jopa yksittäin. Marssiosion voi suorittaa yhtenä tai mielellään jokaisena neljänä päivänä. Suoritukset kirjataan sitten netissä Reserviläisurheiluliiton ilmoittamalla tavalla.

Tässä piirit kilpailevat kiertopalkinnosta ja senhän Kainuun Reserviupseeripiiri voitti vuonna 2022. Auttakaa veljiä, jotta suoritukset tulee oikein dokumentoitua. Minimi suoritukseen käy esim. koiran lenkkeilyttäminen jokaisena neljänä päivänä a 2,5 km ja siitähän sitten kertyykin yhteensä 10 km.

Syksyllä sitten tietenkin osallistumme maaottelumarsiin ja silloinhan kuntomme jo onkin rautaa, koska keväällä olemme hyvin harjoitelleet.

Olen vuoden 2007 alusta alkaen toiminut piiriemme toiminnanjohtajana. Toiminnot ja tapahtumat luonnollisesti ovat muotoutuneet ja urautuneet, joten tämä ajankohta on hyvä päivittää piiriemme käytänteitä, toimintatapoja ja eri tapahtumia. Ossi Laineen kanssa olen lupautunut tämän vuoden yhteistoiminnassa hoitamaan toiminnanjohtajan tehtäviä. Ossi sitten vuoden 2024 alusta alkaen hoitaa tehtävät.

Me reserviläistoimijat yhdessä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kanssa hoidamme tehtävämme kenttäkelpoisuuden kehittämisessä ja maanpuolustustahdon ylläpidossa. Kyllä me näistäkin koettelemuksista selvitään.

Eduskunnan terveiset

Teksti: Tuomas Kettunen, kansanedustaja

Suomen Nato-jäsenyys tuo monia uusia mahdollisuuksia maallemme. Nato-jäsenyys ensisijaisesti vahvistaa maamme turvallisuutta, mutta Nato tarjoaa myös paljon muuta.

Ensimmäiseksi Suomeen tarvitaan paljon puolustusta tukevaa infraa eli tiestöä ja ratoja tulee parantaa sekä uusia rakentaa. Näitä Nato on rahoittanut muun muassa Norjassa. Näille Suomessa olisi merkittävä tarve. Pohjoisen ja idän tiestöt ovat paikka paikoin karmeassa kunnossa, joten lisäeurot tulisivat kipeästi tarpeeseen. Mahdollisessa uhkatilanteessa joukkojen pitää pystyä liikkumaan tehokkaasti ja nopeasti.

Eryityisesti Suomen pitää saada pohjoiseen Jäämerelle ratayhteys. Se on erityinen huoltovarmuustekijä, joka pitää hoitaa kuntoon. Yksi mahdollinen suunta voisi olla Norjan Narvik. Toivon tähän panostuksia nopealla aikataululla. Muun muassa tällä hetkellä suunnitteilla olevat miljardien ratahankkeet etelässä pitää laittaa jäihin ja resurssit tulee kohdistaa geopoliittisesti tärkeämpiin kohteisiin pohjoiseen ja itään.

Toisena asia on mahdollinen Nato-tukikohta. Tietysti ensimmäisenä pitää selvittää mihin sellainen sijoitettaisiin ja minkä tyyppinen tukikohta olisi kyseessä. Mielelläni itse näkisi Kainuun yhtenä mahdollisuutena tässä. Tukikohta toisi mukanaan suuria aluetaloudellisia vaikutuksia. Työtä ja toimeliaisuutta erityisesti.

Kolmantena Suomen puolustusteollisuus saisi myös aivan uusia markkinoita. Ukrainan sodan myötä suomalaisten ammustehtaiden myynti on jo kasvanut, mutta uudet liittolaismaat Naton myötä voisivat hyvinkin kiinnostua suomalaisesta puolustusteollisuuden osaamisesta.

Emme saa kuitenkaan tuudittautua täysin Naton turvaan. Suomi tarvitsee jatkossakin armeijan, joka perustuu laajaan asevelvollisuuteen. Meidän kokoisessamme maassa ammattiarmeija ei ole yksinkertaisesti vaihtoehto.

Kansakuntamme on pieni ja maamme puolustajia tarvitaan lisää. Keskusteluissa on viime vuosina puhuttu niin sanotusta kansalaispalvelusmallista tai ainakin, että kaikki otetaan kutsuntoihin sukupuolesta riippumatta. Tulevaisuudessa toivon, että kaikki suorittavat jonkinlaisen palveluksen.

Reservin koulutusta tulee tehostaa kehittämällä eri harjoitusmuotoja: kertausharjoituksia, Puolustusvoimien vapaaehtoisia harjoituksia, vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta sekä reserviläisten omatoimista osaamista mukaan lukien ampumarjoittelun mahdollisuudet.

Valmiuden ylläpitoa, asevelvollisten kouluttamista sekä uusien suorituskykyjen kehittämistä on tehty reippaalla otteella viime vuosina, kiitos siitä kuuluu puolustusministeri Antti Kaikkoselle ja Mikko Savolalle.

Kiitän myös Kainuun reserviläisiä tärkeästä työstä isänmaan parhaaksi. Paikallistason vapaaehtoistyö maanpuolustustahdon ylläpitämiseksi on arvokasta ja todella tärkeää. Toivotan toiminnantäyteistä kesää ja loppuvuotta!

Tuomas Kettunen

kansanedustaja, puolustusvaliokunnan jäsen

reservin alikersantti

Reserviipiirien kevätkokoukset Puolangalla

Teksti: Ossi Laine

Kuvat: Seppo Tuhkanen, Ari Häkälä

Kainuun Reserviupseeripiiri ja Kainuun Reserviläispiiri kokoontuivat pitämään kevätkokouksensa Puolangan kunnanvirastolla tiistaina 21. maaliskuuta. Paikalle oli saapunut yhdistysten ja kerhojen edustajia eri puolilta Kainuuta. Kokousilta alkoi piirihallitusten kokouksilla, jonka jälkeen oli kahvit.

Reserviipiirien sääntömääräiset kevätkokoukset alkoivat perinteisesti yhteisellä osiolla, jossa suoritettiin palkitsemiset.

Reserviläisliiton kultainen ansiomitali luovutettiin Puolangan Reserviläisten Erkki Väisäselle, hopeinen ansiomitali Jani Heikkiselle. Reserviläisliiton kunniakilpi luovutettiin Kainuun reserviläispiirin entiselle puheenjohtajalle Heikki Tuuralle Vuolijoen Reserviläisistä. Vuoden 2022 Kainuun reserviupseerina palkittiin Ilkka Määttä Sotkamon Ru-kerhosta. Vuoden reserviläisenä palkittiin Heikki Ohtamaa Puolangalta.

Talvilajien kilpailun voitti Kuhmon Reserviupseerit. Kesälajien kilpailun voitti Ristijärven Reserviläiset ja ampumalajien kilpailun Sotkamon Reserviupseerit. Kokonaistoiminnan kiertopalkinnon saa Ristijärven Reserviläiset. Lisäksi luovutettiin kirjapalkinnot Ristijärven Reserviupseereille ja Ristijärven Reserviläisille hyvästä menestyksestä vuoden 2022 maaottelumarssi-tapahtumassa.

Reserviläis-Cup-kiertopalkinnon sai Rainer Horsma Suomussalmen Reserviupseerit. Toiseksi sijoittui Jari Karppinen Kajaanin Reserviläiset ja kolmanneksi Pertti Mulari Suomussalmen Reserviupseerit.

Kokousväkeä Puolangan kunnanviraston valtuustosalissa.

Sra-ammunnan Kainuu-Cupin kokonaiskilpailun voiton vei Kalle Loisa Kajaanin Reserviläisistä, toiseksi tuli Matti Sutinen Puolangan Reserviläisistä sekä kolmanneksi Marko Pohjanpaju Sotkamon Reserviläisistä.

Palkitsemisien jälkeen reserviipiirit siirtyivät pitämään omat kevätkokouksensa, joissa käsiteltiin ja hyväksyttiin edellisen toimintavuoden tilinpäätös ja toimintakertomus sekä

myönnettiin vastuuvapaus tilivelvollisille. Vuoden 2022 kuluessa palattiin useamman vuoden toimintaan vaikuttaneen pandemiajakson jälkeen normaaliin toimintaan.

Molemmat Kainuun Reserviipiirit menestyivät valtakunnallisesti erinomaisesti liittojen yhteisesti järjestämissä kilpailuissa vuoden 2022 aikana.

Palkitut

Vuoden reserviupseeri: Maj. Ilkka Määttä, Sotkamon Reserviupseerit
 Vuoden reserviläinen: Ylik. Heikki Ohtamaa, Puolangan Reserviläiset
 Kokonaistoiminta Ru-piiri: Ristijärven Reserviupseerit
 Kokonaistoiminta Res-piiri: Ristijärven Reserviläiset
 Talvilajien kilpailu: Kuhmon Reserviupseerit
 Kesälajien kilpailu: Ristijärven Reserviläiset
 Ampumalajien kilpailu: Sotkamon Reserviupseerit
 ReserviläisCup-kiertopalkinto: Rainer Horsma, Suomussalmen Reserviupseerit
 SRA-ammunan KainuuCup: Kalle Loisa, Kajaanin Reserviläiset

Vuoden reserviupseeri Ilkka Määttä

Kainuun Reserviläispiirin pitkäaikainen hallituksen jäsen ja Vuolijoen Reserviläisten puheenjohtaja Heikki Tuura luopui tehtävistään vuoden vaihteessa. Kiitokseksi aktiivisista toimintavuosista hänelle luovutettiin Reserviläisliiton kunniakilpi. Tuura toimi Reserviläispiirin puheenjohtajana vuosina 2011-14 ja oli samalla myös piirin edustajana liittohallituksessa.

Puolangan Reserviläisten Heikki Ohtamaa palkittiin vuoden reserviläisenä. Palkintoa luovuttamassa Reserviläispiirin puheenjohtaja Ossi Laine, Reserviupseeripiirin puheenjohtaja Pertti Schroderus ja toiminnanjohtaja Terho Pelli.

Ensimmäisen kerran vuoden reserviupseeri ja vuoden reserviläinen valittiin Kainuussa vuonna 2011. Tuolloin valituksi tulivat Kuhmon Reserviupseerien Martti Hämäläinen ja vuoden reserviläiseksi niin ikään Kuhmosta Heimo Kärnä.

Tulta toukokuussa

Tulta toukokuussa! on koko toukokuun 2023 käynnissä oleva kilpailu, jonka aikana paikallisia reserviläis- ja reserviupseeriyhdistyksiä kannustetaan järjestämään jäsenistölleen ampuematilaisuuksia.

Kilpailu järjestetään yhteistyössä Reserviläisliiton ja Suomen Reserviupseeriliiton kesken.

Jokaista reserviläistä kannustetaan suorittamaan mahdollisimman monta, mutta vähintään yksi kymmenen laukauksen sarja toukokuun aikana. Jokaisesta päivästä, jolloin on ampunut vähintään kymmenen laukausta saa suoritusmerkinnän oman yhdistyksensä kokonaissuoritusmäärään. Eko- ja ilma-aseilla suoritettut ammunnat lasketaan myös Tulta toukokuussa! -suorituksiin.

Viime vuonna Tulta toukokuussa! -haasteen aikana ammuttiin yli puoli miljoonaa laukausta.

Ammunnan teemawebinaarit

Webinaari II: Sovellettu reserviläisammunta SRA – miten päästä lajin pariin ja mitä harrastus- ja kilpailumahdollisuuksia on:

ma 15.5.2023 klo 18-19

Suomen Reserviupseeriliitto suorittaa vastaavanlaisen arvonnän omien jäsentensä kesken.

Piirien ja yhdistysten suoritusperusteiset kannustintuet

Reserviläisliiton piirejä ja yhdistyksiä kannustetaan aktiivisesti ottamaan osaa haastetapahtumaan ja mahdollisuuksien mukaan järjestämään ampuematilaisuuksia. Reserviläisliitto palkitsee kolme aktiivisinta reserviläispiiriä prosentiosuuksien mukaan suhteutettuna seuraavasti:

1. 500 euron kannustintuki
2. 300 euron kannustintuki
3. 200 euron kannustintuki

Yhdistyssarjoja on kaksi. Kolme aktiivisinta alle 150 jäsenen yhdistystä palkitaan seuraavasti (suhteutettuna prosentiosuuksiin):

1. 500 euron kannustintuki
2. 300 euron kannustintuki
3. 200 euron kannustintuki

150 ja yli jäsenen yhdistykset seuraavasti (suhteutettuna prosentiosuuksiin):

1. 500 euron kannustintuki
2. 300 euron kannustintuki
3. 200 euron kannustintuki

Webinaareista laitetaan jäsenistölle tarkempaa tietoa ja ilmoitautumisohjeet huhti-toukokuun vaihteessa.

Vuoden 2022 Tulta toukokuussa! -webinaaritalenteet katsottavissa täältä.

Lahjakorttien ja tuotepalkintojen arvonta

Kaikkien haastetapahtumaan osallistuneiden kesken arvotaan Varustelekan lahjakortteja sekä RES & RUL -tuotepalkintoja.

Reserviläisliiton ja Reserviupseeriliiton jäsenten kesken arvotaan 3 x 100 euron arvoisia Varustelekan lahjakortteja sekä 7 x Reserviläisliiton tuotepalkintoja.

OSALLISTU RESUL FOUR DAY MARCH ETÄMARSSIIN HELATORSTAIVIIKOLLA

Reserviläisurheiluliiton neljän päivän etämarssi RESUL Four Day March on jo ovella. Marsseja voi käydä itsenäisesti tai porukalla tekemässä helatorstaiviikonloppuna 18.-21. toukokuuta. Osallistuminen on ilmaista, ja kaikkien osallistujien kesken arvotaan palkintoja. Pääpalkintona on tuhannen euron arvoinen Ecoaims-pistoolisetti.

Tapahtuman kotisivu on resulfourdaymarch.fi. Sieltä löytyvät marssin säännöt, suoritusluokat ja -mitali, suojelijan terveiset, sekä runsaasti lisäinformaatiota. Ennen tapahtumaa sivulle ilmestyvät vielä yhteistyökumppanit ja arvontapalkinnot.

Etämarssin suorittaminen on yksinkertaista. Tallennat vain puhelimella tai urheilukellolla liikkumasi reitin. Todisteeksi suorituksesta liitetään kuva jokaisesta marssikerrasta päivää kohden. Yhdelle päivälle voi tarvittaessa tallentaa kolme erillistä kuvaa eli kolme erillistä tallennettua suoritusta. Tuloksien ilmoittaminen järjestelmään on pyydetty marsseja seuraavaan tiistaihin mennessä.

Kaveri- tai perheporukoita varten jokaisen henkilökohtaisessa käyttäjäprofiilissa voidaan marssiyhteisön jäsenille merkitä sama oma tiiminimi, jonka perusteella tiimin edistymistä voi seurata helpommin tuloksista. Lisäksi jokaisen piirin jäsenen tulee varmistaa, että oma jäsenyhdistys on kirjattu profiiliin.

Jäsenyys on tärkeä, koska etämarssissa on kilometrikilpailu, jossa yhdistyksiä ja piirejä koskevat kilometrit lasketaan yhteen ja verrataan jäsenmäärään. Eniten km/jäsen suorittanut piiri saa nimen kiertopalkintoon ja aktiivisin yhdistys kunniakilven pienten, keskikokoisten ja suurten yhdistysten sarjassa.

Tavoitteleehan sinun yhdistyksesi oman sarjan voittoa? Lähde siis liikkeelle tekemään vaikka kevyt 10 km helatorstaikävely tai kutsu yhdistyksen kavereita mukaan ja tavoitelkaa esimerkiksi korkeinta suoritusluokkaa 160 km.

Nato- ja Ukraina-henkiset sekä muuten kenttäkelpoiset tuotteet löydät uudesta marssikaupasta resul-shop.fi. Tilaus ehtii vielä marssiviikon maanantaina, jos käyt hakemassa tuotteet toimipisteestä Espoosta tai tilaat toimituksen edullisena pakettina.

RESUL:n uutisen tapahtumasta löydät seuraavasta linkistä:

<https://resul.fi/yleinen/osallistu-jalleen-resul-four-day-march-etamarssitapahtumaan/>

Kilometrikilpailun viime vuoden palkintojenjako ja top-10 tulokset löytyvät seuraavista linkeistä:

<https://resul.fi/uutinen/resuln-syyskokouksessa-palkittiin-marssijoita-ja-paatiin-tulevasta/>

<https://resul.fi/tulokset/resul-four-day-march-2022-piiri-ja-yhdistyssarjojen-tulokset/>

Kajaanin Reserviupseerikerho

90 toiminnan vuotta

Teksti: Jyrki Pesonen, Puheenjohtaja Kajaanin Reserviupseerikerho

Kuvat: Kajaanin Reserviupseerikerho

Hyvät juhluvieraat, upseeriveljet ja -sisaret!

Olen Jyrki Pesonen, Kajaanin reserviupseerikerhon puheenjohtaja tänä vuonna ja kerronkin heti alkuun pienen johdatuksen historiaan. Sain taannoin Suutarin Hannulta, edelliseltä puheenjohtajalta tällaisen puisen laatikon ja vähän arvailen sitä silloin avasin mutta niinkuin monesti, isot asiat rakentuvat mieleen vasta ajan kanssa, niin tämäkin.

Laatikossa on näet kerhon puheenjohtajan nuija. No se on söpöä ja nostalgista, voisi ajatella joku alkuun mutta kun kaivoin tämän nuijan laatikosta ja aloin tarkentelemaan yksityiskohtia mitä tämä nuija sisältää, tunne kasvoikin varsin nopeasti syväksi kunnioitukseksi.

Tässä näet on upotuksin ja kaiveruksin jokaisen puheenjohtajan nimi aina yhdeksänkymmentäluvulle saakka. Sitten lienee tila loppunut. Mutta jokaista nimeä lukiessani tajusin että tätä samaa nuijaa mitä nyt pitelen, on pidellyt moni upseeri ennen minua. Hetken jopa pohdin että olenko minä vertainen ja oikeutettu heidän rinnalleen, mutta enemmän tunsin lopulta jotain mikä velvoittaa. En koe olevani velkaa, mutta kunnia on suuri ja velvollisuus sitä myöten on pyrkiä olemaan heidän vertaisensa. Kunnia aiemmille sukupolville ja heidän teemälleen työlle.

Kainuun reserviupseerikerho perustettiin lauantaina (silloinkin), Kainuun väkiluku vuonna 1933 oli aika tarkkaan sama kuin nytkin, vähän yli 70000 ihmistä. Kajaanissa asukkaita oli silloin n. 12000 (kaupunki ja mlk yhteensä). Nimenä Kainuun reserviupseerikerho ja useampana alkuvuonna eroteltiin kaupunkilaiset ja maaseutujäsenet erikseen.

Juhluvieraat kokoontuneina yhteiskuvaan.

Kertonee enemmän ajasta kuin sen aikaisesta reserviupseeriudesta.

Tuohon perustamishetken liittyvän kuvauksen otan suorana lainauksena historiikista:

----- lainaus alkaa , s. 58 -----

Lauantai-ilta, 15. huhtikuuta v, 1933 Kajaanissa

Kuulas kevätilta.

Kellon viisareiden lähestyessä näyttämään kahdeksaatoista, silloin pieni Kajaanimme valmistautui sunnuntaihin. Ainoat historian kirjoittaja tietämät liikkeellä olivat, olivat ne yhdeksän kajaanilaista reserviupseeria, jotka eri tahoilta lähteneinä kokoontuivat Vuohenkiin, vakaana aikomuksenaan reserviupseerikerhon perustaminen Kajaaniin.

----- lainaus päättyy -----

Nuo yhdeksän upseeria olivat:

- res. vänr. Mauno Vahla (aloitteen tekijä, kokoonkutsuja ja kokouksen alustaja)

- res. ins. luutn. Pauli Fagerlund (myöh. Kinosmaa)

- res. vänrikki O.V. Kunnas, Eino Pertunen, Lauri Karanto, Pauli Ipatti ja Osmo Vartiainen

- sk. upseerit Otto Suominen ja Toivo Korhonen

Oliko talo Seminaarinkadun varrella tri Ignatiukselta 1925 ostettu talo vai Kalliokatu 2:ssa 1930-luvun alussa ostettu talo, vai ns. Sissilinna Asemakatu 6:ssa. Tämä on tämmöisen junantuoman vielä joku päivä selvitettävä.

Jäseniä oli alkuun kymmenissä mutta viimeistään sotavuodet toi merkittävän hyppäyksen jäsenmäärään. Jäsenhakemuksia tuli rintamalta sitä mukaa kun jäsenet kohtasivat käskevässä tehtävässään kainuulaisia.

Historiikista löytyi sitä aikaa kuvaava esimerkki siitä kalleimmasta. Reservin vänrikki Jorma Uotisen (Kajaanista) ilmoittautumislomake yhdistykseen ja kaatumisilmoitus tulivat samassa postissa Kajaaniin.

Tuolta aikaa ymmärrettävästi ei ole pitkiä kertomuksia kirjattuna, todettu on että jäseniä oli siellä jossain käsityksessä tehtävässä ja toiminta sisälsi kotirintamalla palveluiden toimesta mm. kaatuneiden perheiden auttamista ja invaliideiksi jääneiden tukemista.

Alun vuosista erottuu siten aika ennen sotaa aina YH:n alkuun, sota-aika ja sodan jälkeinen. Tulkitsen sitä nyt itse; varovaisuuden aika. Historiikki kuvaa sitä sanoilla "rajoitetun rinnakkaiselon, painostuksen, kyräilyn sekä väärin ilmiantojen kaudesta selkiintyvään rauhanomaisiin oloihin." Näin oltiin vuodessa 1963 - milloin tuo historiikki oli kirjattu.

Sodan jälkeisen ajan merkinnöissä näyttäisi että toiminta on saanut tämän jälkeen erilaista syvyyttä. Etenkin sitten kun vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus sai luvan jatkaa, tai sanotaanko, alkaa uudestaan mm. maanpuolustuskoulutusyhdistyksen myötä. Se mikä ensin piti maastouttaa hiihtokilpailuksi tai suunnistuskilpailuksi, sai kasvaa mm. urheiluammunnaksi.

Oma tulkintani, jota tässä on erittäin paljon muutenkin on, että kukoistavinta aikaa omalla tapaa on ollut yhdeksänkymmentäluku ja lähiaika sen molemmin puolin. Silloin kerho sai rakennettua Matin majan. Projektin kokoluokka yhdistystoimintana kävi paremmin selväksi lukiessani sitä kuvaavaa tekstiä. Pelkästään valmistelvat työt sopimuksineen ja suunnitelluineen kestivät useamman vuoden. Mutta maja nousi, hyvään paikkaan ja pääsi käyttöön siinä ajassa.

Matin majan rakennustöihin liittyvän erään muistelun sain eilen sähköpostilla jäseneltämme res. kapt. Kari Lyytiseltä Helsingistä, ja lainaan siitä nyt tarkoituksella yhden lyhyen pätkän.

Tässä kuvaillaan majalle johtavan tien perustusten tekemistä.

----- lainaus alkaa -----

Soramoreenin kuljetus tapahtui n. kaksi vuotiaalla, "kilvissä olevalla",

Kajaanin Reserviupseerikerhon puheenjohtaja Jyrki Pesonen

vaihtoautila (Sisu R-142 DST -3-aks. kippiauto RollsRoyce 265 moottori, 13 vaiht. Fuller, synkronoimaton/ erittäin nopea vaihtaa, ja kotimainen napaperä, 8,5 m3 teräslämpölava). Pyöräkuormaaja täytti kuormatessaan tarkasti myös kaikki lavan nurkatkin ja kuormattiin kukkuraa niin paljon kuin pysyi kyydissä kauhalla tiivistettynä. Kunkin kuorman suuruus todellisuudessa oli n.12-13 m3.

Suljetun työmaan urakkalaisten meininkiä! Onneksi ei "Kissalan Poikia" ollut tuolloin sillä suunnalla! Ajokirja tästä savotasta on minulla tallessa, jossakin. Siitä ilmeni monia eri yksityiskohtia!

--- lainaus päättyy -----

Kapteeni Lyytisen kirjeessä oli toki paljon muutakin kerhon toimintaan liittyvää muistelua joka ansaitsee tulla talletetuksi. Mutta tuossa kiteytyy hyvin historian kirjaamisen tarkkuuden merkitys myöhemmille sukupolville. Harvoin yksityiskohtia on liikaa ja vähäisempien kirjausten uudelleentulkinta vaikkapa yhdeksänkymmenen vuoden jälkeen voi muuttaa käsitystä tapahtuneesta.

Korostan että en tee nyt tarpeeksi kunniaa aiemmille sukupolville kun kiteytän keskimääräistä ihmisikää vanhemman kerhon historiasta suurimman osan varsin ylimalkaiseen kuvaukseen tässä puhuessani.

Siihen on luonnolliset ja omasta mielestäni kunnioittavat syyt. En mielestäni tiedä tarpeeksi tuosta ajasta

että olisin sitä arvoinen kuvailemaan. Pelkään tavallaan tulkitsevani asioita liian kaukaa ja siten ennemmin kunnioitan edeltäjien tekoja kuin että kuvailisin tapahtumat niinkuin ne on jossakin kerrottu.

Suosittelen jokaista tutustumaan kerhon historiikkeihin itse. Toinen ja yhtä mainittava syy olkoot siinä kun Hannulle lupasin ettei tästä tule neljän tunnin puhetilaisuutta.

Muita syitä tähän lienee siinä että olen ns. junantuoma ja suuresti kunnioitan kainuulaisuutta aina siten, että en omi niitä juuriksni vaikka kohta kolmekymmentä vuotta olen Kainuussa asuvaksi itseni mieltänyt ja jos tähän vielä jatkan lisää itseni vähättelyä niin kohta Puolanka varmaan kutsuu omakseen.

Tutustuessani kerhon historiaan koitin kytkeä elämäni polkua kerhon tapahtumiin. Muistan mm. kun kotiuduin aikanaan Haminasta, kurssini oli numeroltaan 198 "Myrsky" jolta sitten jäin Reserviupseerikouluun santsariksi vielä kurssille 199 "Patria" enkä palannutkaan omaan yksikköni kuten upseerikokelaat yleensä. Pyhäjärven reserviupseerikerhoon liityin loppukevästä -92. Vähän sen jälkeen kun Kajaanin reserviupseerikerho oli saanut Matin majan vihittyä pariin kertaan ja toiminta täällä kukoisti.

Kajaanin kerhoon olen sittemmin liittynyt vasta 2014 ja kerhon hallituksessa mukana vuodesta 2021 ja nyt tänä vuonna siis puheenjohtajana. Kajaanin reserviupseerikerho tänä

päivänä on 174 jäsenen yhteisö. Näistä 4 on naisia ja loput miehiä. Eniten on vänrikkejä, n. kolmasosa, kapteeni n. neljäsosa ja siitä pienempiä osuuksia aina majureihin.

Kajaanin kerhon tilaa kuvastaa mielestäni samantyyppiset teemat kuin lähes mitä muuta yhdistystoimintaa tänä päivänä. Yhteisöllisyyden hakeminen on jotenkin asettunut taka-alalle ja tarjolla olevien virikkeiden määrä on suuri, joskin niiden luonnetta kuvaa monesti kyky toteuttaa asia heti siinä hetkessä ja yksilön ehdoilla.

Fyysinen kokoontuminen tiedon jakamisen tai keskustelevan kehityksen muodossa on tarpeetonta, jopa tehotonta kun käytössä on tämän ajan kommunikointitekniikat ja useasta suunnasta tarjoutuvat tietovirrat. Tämä ihmisten kasvokkain törmäytämisen puute (käytän sitä tarkoitukseksi) luo alustaa asioille jotka eivät tue tai tarvitse yhdistystoimintaa. En tarkoituksella aja itseäni tuon sivuraitteen ohjaamaan kaninkoloon.

Totean vain että tämä toimintaympäristö tiedostaen on meidän haasteemme toimia siitä huolimatta arvojemme mukaisesti jotta sydän ja tahto reserviupseerikunnassa elää ja sykkii jatkossakin paikallisesti.

Kaikesta huolimatta näen että kuljemme vahvempana kohti 2030-lukua, yhdistys on jäsentensä näköinen, toiminta hallituksen näköinen ja selvästi virkoamassa pandemiavuosien jälkeen.

Positiivisen kierteen ylläpitäminen ja hiilien puhaltelu vaatii aina useampia ja korostankin sitä että pienikin hönkäys monesti vahvistuu moninkertaiseksi kun ympärillä on samanhenkisiä, valmiiksi tahollaan vireessä olevia jäseniä. Näiden tavoittaminen ja jäseniä palvelevan toiminnan luominen tulee olemaan hallituksen haaste, niin kuin se on ollut edellisen 90 vuotta.

Tähän väliin on pakko mainita yhden miehen henkäyksen voimasta, kunnia sinne minne se kuuluu. Tätä juhlaa ei olisi ilman Hannu Suutaria ja hänen jämäkkää päämäärätietoista tekemistä. Kiitokset Hannu että uskoit ja etenit!

Näen että kerholla on paikka, koska reservinupseereille on suomalaisessa yhteiskunnassa tärkeä sija. Johtajuus, esimerkkinä oleminen ja vastuun-

kantaminen, ne kuuluvat niille jotka siihen kykenevät. Upseerien kerhossa tulee kotirintaman olla aina läsnä ja lähellä, etenkin nyt kun olemme saaneet elää syvässä rauhan ajassa useamman sukupolven yli.

Huoltovarmuus, yhteiskunnan halvaantumattomuus, se että ei olla varmoja miten huomenna menee mutta rohkaistaan siihen että menee hyvin. Silmiin katsomalla on ladattu useampi ihminen vaikka sanoja tai käskyjä ei ole vaihdettukaan. Puuttuminen on johtamista silloin kun sillä estetään tai vaimennetaan niitä tunteja joiden avulla yhteisö olisi vajoamassa johonkin sellaiseen joka syvän rauhan tilassa näyttää mukavan mahdolliselta, mutta jatkuessaan syvemmälle verhoaisi itsensä homeeseen.

En käy erittelemään kaikkia viime vuosien lmiöitä, totean että tolkkuiden ylläpito on ylisukupolvista työtä. Tähän liittyen täytyy mainita vielä yksi vastikään mukava tapahtunut. Toissapäivänä kerhoomme liittyi taas nuori vänrikki, en käy nimeämään, mutta tuo antoi kummasti toivoa siitä että kerholla on tulevaisuus. Sanoisin että silloin menee upseerikerholla erityisen hyvin kun tulijat ovat nuoria vänrikkejä ja lähtijät yli satavuotiaita majureja. Lopuksi muutama sana liittyen viimeaikaisiin toimintaympäristön muutoksiin.

Suomesta tuli osa NATOa tämän kuun neljäs päivä. Seurasin tätä seremoniaa ajalle tyypillisesti useissa yhtäaikaisissa, irtonaisissa mutta reaaliaikaisissa lähetyksissä ja uutisvirroissa. Tuntui verrattain hyvältä, ihan niin paljon että kirjoitin tuosta hetkestä pienen artikkelin Kainuun Sanomiin. En käy sitä kokonaan lukemaan mutta siteeraan tähän loppuun tiivistettynä kohtaa jonka toivon sijoittuvan teidänkin mieliin teemalla reserviupseerin paikka ja vastuu NATO -Suomessa.

---- lainaus alkaa ----

Suomen maanpuolustuksen perusta on tarpeeksi laaja, hyvin koulutettu ja etukäteen yksityiskohtaisesti suunniteltu reservi. Tällaisen liikekannalepano tarvittaessa on paitsi suunniteltu, myös käytännössä harjoiteltu ja tosipaikan tullen heti käytettävissä jos tarve tulee. Tärkeä perusta on myös maapuolustustahto, sen vaaliminen ja sen ylisukupolvinen jatkuva rakentaminen, mikä ei poistu mihinkään.

Juhlassa esiintyi harmonikkataiteilija Aaro Möttönen

Reservin johtajan vastuu siinä on yhtä suuri kuin varsinaisen operatiivisen tai taktisen johtamisen taitojen ylläpitämisen vastuu. Vanha totuus, joukkoja johdetaan edestä, ihminen siinä joukossa on tunnettava ja tahto puolustaa kotia, arvoja ja oikeuden hyvää, pätee edelleen. Olipa rinnalla vieraan valtion kumppaneita tai ei.

Historia on osoittanut että kansakunta on vaikea valloittaa vaikka valtioita ja niiden rajoja on aina siirreltykin. Tuon perustan ymmärtäminen mielestäni selittää myös sen, miksi Suomen turvallisuudesta loppupelissä vastaa suomalainen eikä sitä tahtoa kyetä ulkoistamaan.

Rahalla ei voi ostaa jotain jolla Virojoki-Ravijoki tasa pidetään, eikä kumppania kiinnosta viljeleekö Kuhmon peltoja sovhoosi vai Heikkisen perhe. Viljalla kun ruokitaan Korhosen elukat joiden maidon juo Kemppaisen mukulat. Näin tunnen ja näin tahdon. Reservinupseerina näen että tämän ajattelun selkiyttäminen on tärkeää ihan jokaiselle, reserviläinen tai kansalainen. Saamme elää äärimmäisen hyvässä maassa, otettiinpa verrokiksi mikä muu valtio tahansa. Sen lunastaminen joka päivä on paitsi tarpeellista, myös edellytys sille että lapsemme ja lastenlapsemme saavat joskus mahdollisuuden samaan.

-- lainaus päättyy ----

Tuolla yritin valaista sitä mitä kutsun itse upseerin vastuuksi. Kajaanin reserviupseerikerhotoimikoot jatkossakin siten että sen toiminta vahvistaa jäsentensä sydäntä siinä vastuussa, olipa sitten sijoitettuna operatiiviseen SA-tehtävään tai ikänsä puolesta jo reservin ulkopuolella.

Kajaanin Sotilaskotiyhdistys palvelee varusmiehiä ja reserviläisiä

Teksti: Heli Itkonen, puheenjohtaja Kajaanin Sotilaskotiyhdistys

Kuvat: Kajaanin Sotilaskotiyhdistys

”Varusmiesten antama palautte on paras kiitos tehdystä vapaaehtoistyöstä.”

Kajaanin Sotilaskotiyhdistys on toiminut pian 62 vuotta varusmiesten, vapaaehtoisessa palveluksessa olevien naisten ja reserviläisten viihtyvyyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Yhdistys kuuluu jäsenenä Sotilaskotiliittoon, joka on perustettu 1921. Sotilaskotijärjestö on siis pisimpään yhtäjaksoisesti toiminut maanpuolustusjärjestö.

Myös sotavuosina oli noin 3000 sotilaskotisarta eri puolilla maata pitämässä kiinteitä ja liikkuvia sotilaskoteja. Yhdistyksissä lisäksi kudottiin ahkerasti sukkaa rintamalle lähetettäväksi. Sotavuosina tuhoutui tai jäi rajan taakse kymmeniä sotilaskoteja ja sisaria kaatui palvelutehtävissä.

Monipuolisia palveluita

Kajaanin Sotilaskotiyhdistys toimii Hoikankankaan varuskunta-alueella Osmo Lapon suunnittelemassa sotilaskodissa sekä Vuosangan leirikodissa ja harjoitusalueilla kahdella myyntiautolla. Edelleen toiminnan ydin on varusmiesten viihtyvyyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Tarjottavat tuotteet ja palvelut ovat kuitenkin vuosien mittaan muuttuneet.

Vapaaehtoiset palvelemissa kotiuttamiskonsertissa varushenkilöitä

Sotilaskodista saa monenlaiset makeat ja suolaiset leivonnaiset, virvoitusjuomat, makeiset, sipsit, hygienia- ja varustarvikkeet, nuotiomakkaroit ja pitsoja unohtamatta.

Yhdistys tarjoaa varusmiehille vapaa-aikaa varten myös kirjaston palvelut, monenlaisia lautapelejä, mahdollisuuden keilata tai seikkailla paikallisessa pakohuoneyrityksessä.

Hankimme myös liikuntavälineitä vapaa-aikaa varten varusmiesten esitysten perusteella.

Kotiutumisen yhteydessä muistamme varusmiehiä pienellä kotiutumislahjalla. Nohevimmat taistelijat saavat myös stipendejä ja villasukat.

Yksi intin perinteitä on myös kotiuttamiskonsertti, jota nyt olemme saaneet pandemian jälkeen toteuttaa yhdessä VMTK:n kanssa. Yhteistyö on sujuvaa varuskunnan pappien kanssa. Esimerkkinä voidaan mainita papin tunnilla jaettavat yhdistyksen kustantamat sotilaan virsikirjat tai erilaiset tilaisuudet.

Sotilaskotisaret ja -veljet ahertavat

Sotilaskotiyhdistyksen toiminta perustuu vapaaehtoisiin jäseniin, nuoriin, miehiin ja naisiin. Jäseneksi voi liittyä jo 10 vuotiaana ja yläikärajaa ei ole.

Iloinen sotilaskodin jäsenjoukko matkalla Tampereelle sotilaskotipäiville syksyllä 2022

Suuressa varuskunnassa kuten Kainuun Prikaati toiminta ei suju yksinomaan vapaaehtoisten voimin. Yhdistys työllistää 18 henkilöä, jotka toimivat kodin leipomossa, kahvilassa ja grillissä.

Vapaaehtoiset sisaret ja veljet tekevät työvuoroja iltaisin sotilaskodissa ja kirjastossa palkatun henkilöstön rinnalla. Maastokeikat ja leirit hoidetaan vapaaehtoisvoimin. Niinpä yhdistyksen vajaalle 400 jäsenelle mielekästä puuhaa riittää. Viime vuonna jäsenemme tekivät yli 16.500 vapaaehtoistuntia harrastuksemme parissa!

Työvuorojen lisäksi järjestämme jäsenille kuukausittain virkistystoimintaa. Viikottainen jumppa Heikinhallissa

pitää jäsenet vetreänä ja jäsenillassa on mahdollisuus tavata muita jäseniä. Pikkujoulu ja kevätretki ovat perinteisiä tapahtumia.

Valtakunnallisessa sotilaskotijärjestyksessä on mahdollisuus kouluttautua monipuolisesti ja osallistua myös yhdistysten ja järjestön hallintotehtäviin.

Yhteistyö puolustusvoimien kanssa

Hoikankankaalla Kajaanin sotilaskotiyhdistyksen yhteistoiminta Kainuun Prikaatin kanssa on jatkuvaa, avointa ja arvostettua. Meille on tärkeää, että huolehdimme siitä, että yhteistoimintasopimuksessa luvatut palvelut tuotetaan kasarmilla ja maastos

sa sovitusti. Nyt pandemian jälkeen yhdistyksemme ja koko järjestömme panostaa erityisesti poikkeusolovalmiuden ja -osaamisen ylläpitämiseen ja parantamiseen. Näitä saamme harjoitella monilla leireillä paikallisesti ja valtakunnallisesti kuten tämän kevään pohjoisen harjoituksessa.

Varusmiesten antama palaute on paras kiitos tehdystä vapaaehtoistyöstä. Samalla saamme kehittää omaa maanpuolustusosaamista ja tutustua toisten yhdistysten jäseniin. Sloganimme Hymyllä ja sydämellä ja Sydämellä vapaaehtoinen kuvaavat hyvin toimintaamme.

Sodan ajan kaatuneiden huolto

Teksti: Kenttävasti Penna Parviainen, Kainuun Prikaati

Jatkosodassa Rukajärven suunnalla kentälle jäänyt Seppo Hänninen löydettiin 2012 ja siunattiin kotikylän sankarihautaan Sukevalla 19.5.2018. Kuva Tenho Tikkanen

Kaatuneiden huollon historiaa

Sotilaspapisto on kirjallisten dokumenttien perusteella ollut ”suomalaisten” sotilaiden rinnalla ainakin 1500-luvulta lähtien. Todennäköisesti pappeja on ollut enemmän tai vähemmän käytettävissä ns. aina. Tuleehan aihepiiri vuosituhsien takaa Mooseksen kirjasta jo esiin: ”Kun joukko on lähdössä sotaan, pappi astukoon esiin...”

Pappien tehtävä on ollut historiassa ”kaatuneiden huollon” toimenä vainajien siunaaminen. Vainajan kuljettamista taistelukentältä kotiseudulle ei ole ainakaan laajemmassa mitassa toteutettu.

Toki tunnetaan historiasta, että sekä ruotsin että venäjän vallan ajalta olisi tuotu joitakin arvovaltaisia sotavainajia, kaatuneita myös kotimaan kamaralle siunattavaksi.

Vapausota

Vapausotaan lähtiessä mukaan lähti joitakin pappeja mm. lääkintäambulanssien mukana, mutta myös joukkoihin. Valkoisten puolelta toimitettiin myös vainajia kotiseurakuntiin haudattavaksi noin

3300 henkilöä. Punaisten puolella hautajaisia pidettiin myös, mutta pienemmällä profiililla.

Vapausodan osapuolia haudattiinkin paljolti yhteishautoihin etenkin punaisten puolella.

Talvisota

Talvisotaan lähettäessä kenttäohjesääntö opasti kaatuneiden huollossa siten, että vainajat tulisi haudata lähiseutujen hautausmaille tai tulisi perustaa sotilashautausmaita. Kotiseudulle lähettämistä ei ollut ohjesäännössä mitään mainintaa. Erityisesti papit Johannes Sillanpää ja Lauri Palva alkoivat kuitenkin omaisten toiveista toimittamaan sankarivainajia kotiseuduille.

Melko pian tieto sankarihautajaisista levisi suusanallisesti ja lehdistökin välityksellä ja kotirintamalta tuli painetta kenttäarmeijan suuntaan vainajien kotiin lähettämisen puolesta.

Pääesikunta antoi uuden käskyn talvisodan vielä kestäessä, minkä mukaan kaikki vainajat oli, mikäli mahdollista, toimitettava kotiseuduille.

Näin tapahtuikin, ja hyvin suuri osa vainajista saateltiin sodan vielä kestäessä sankarihautoihin. Jatko- ja lapin-sodassa kaatuneiden evakuointi vakiintui osaksi toimintaa. Suomalaiset olivat ainutlaatuisia toisessa maailman-sodassa, mikään muu maa ei mobilisoinut kaatuneiden laajaa kuljetusta kotiseuduille.

Suomessa kaatuneet saksalaiset vainajat haudattiin sotilashautausmaihin, mutta osa on saanut sittemmin lepopaikan muun muassa Norvajärven saksalaisten sotilaiden hautausmaalta.

Kaatuneiden huoltaminen tänään

Jokaiselle varusmiehille opetetaan muun muassa sotilaspapin pitämällä oppitunnilla perusteet kaatuneiden huollosta. Varusmiehet ymmärtävät kaatuneiden palvelustovereidensa asianmukaisen huollon, läheisille lähettämisen ja hautaamisen merkityksen. ”Kaveria ei jätetä edes kaatuneena”.

Perusyksikötasalla kaatuneiden huollosta vastaavat vääpelin johdolla palvelustoverit. Kaatunut kulkee useampaa ketjun osasta myöten kunnes päätyy evakuoimiskeskukseen, missä tapahtuu vainajien pesu, arkuttaminen ja omaisille luovuttaminen.

Kaatuneiden huollon tehtävä sota-aikana tänään koskettaa useita viranomaisia ja vaatii suunnitelmat ja sopimukset sekä tekijänsä armeijan päässä. Poikkeusolojen alkuvaiheessa noudatetaan normaali-aikeiden toimintatapoja.

Vaativampien tilanteiden suunnitelmat perustuvat puolustusvoimien ohjeisiin kussakin operatiivisessa vaiheessa.

Kaatuneet pyritään, mikäli suinkin mahdollista palauttamaan omaisilleen. Kaatuneiden huollon suurin peruste onkin eettinen:

Sankarivainaja ansaitsee arvokkaan hautasijan puolustamastaan isänmaasta, ”mihinkään kuusen alle sinne jonnekin” häntä eivät halua sen enempää haudattavaksi palvelustoverit kuin etenkään omaiset.

Kaatuneen asianmukaiseen kohteluun on vankat perusteet. Syitä ovat ainakin seuraavat:

-omaisten surun huojentaminen (kotiin saaminen konkretisoi tapahtuneen, saadaan viettää hautajaiset ym.),

-palvelustoverien mahdollisuus viimeiseen palvelukseen (”Vain vaikeampi on katsoa teitä, takaisin tulleita, nääntyneitä; vain puolet on jäljellä, puolet poissa, te vedätte heitä nyt ahkioissa. Ja jälkeen kaiken, minkä te koitte, yhä vielä te hymyillä voitte”: Yrjö Jylhä Kiirastuli)

-hygieni- ja terveyssyyt

-taktiset syyt (kaatunut on turha tiedonlähde viholliselle)

-kansalliset ohjeet, kansainväliset ohjeet (mm. Geneve), puolustusvoimien ohjeet ja määräykset

Vihollisen vainajat

Vihollisen vainajat on haudattava asiallisesti kentälle yhteishautaan. Heillä ei rasiteta omaa kaatuneiden huollon ketjua. Vihollinen (oikeastaan entinen vihollinen, koska vihollisuus saisi päättyä viimeistään kun ihminen kuolee) haudataan kuten kotimainen vainaja, jota ei voida viipymättä

saada kaatuneiden huollon ketjuun. Kenttähaudasta laaditaan hautakartta-asiakirja, mikä ainakin periaatteessa voidaan sodan päätyttyä toimittaa (entiselle) viholliselle ajatuksella: ”hakekaa omanne pois”.

Siviilivainajat

Nykyiset sodat ovat myös äärimmäisen raakoja siviiliväestölle. Vihollisen kaukovaikutteiset aseet kylvävät tuhoa, kun moraalitai edes kansainväliset sodan oikeussäännöt eivät todennäköisesti estä tätä tuhoamistoimintaa. Siviilivainajat kuuluvat sodankin aikana siviiliviranomaisten kontrolle eikä heitä liitetä Puolustusvoimien kaatuneiden huollon ketjuun.

Summa summarum:

Kaatuneiden huoltaminen on inhimillistä toimintaa suuren epäinhimillisyyden keskellä. Kaatuneiden niin omien kuin vihollisten asianmukainen kohtelu on mitä syvällisintä toimintaa eettisessä mielessä.

Sodassa ei ole muuta hyvää kuin isänmaan varjelu. Sota on kirottu asia, ja sen kaatuneet ovat murheellinen osoitus siitä, että ihminen ei ole oppinut mitään historiasta.

Tämän hetken sotanäyttämö Ukrainassa osoittaa, että kaatuneiden huolto ei toimi kummallakaan osapuolella. Liikuteltavat krematoriot tai joukkomaahanpanijaiset eivät edistä eheää mieltä palvelustoverien keskuudessa, oli osapuoli kumpi tahansa.

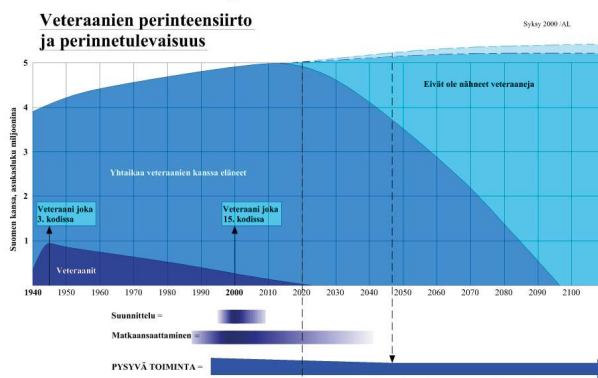
Asianmukainen kaatuneiden huolto edistää rauhan edellytysten syntymistä ihmisten mieleen sodan jälkeen. Hyvä toiminta antaa lupaa inhimilliselle kohtaamiselle, surun, mutta ehkä myös (hengellisen) lohdun näkökulmille.

VETERAANIPERINNE – MISTÄ KYSE

- Sotatoimiin 1939-1945 osallistui 700 00 miestä tai naista
- Sodat olivat koko kansan taistelua
 - Maamme säilyi miehittämättömänä
 - Yli 400 000 siirtolaista asutettiin
 - Kohtuuttomat sotakorvaukset maksettiin pennilleen
 - Luotiin vankka pohja nykyiselle hyvinvoinnillemme
- Lopputuloksena itsenäinen ja vapaa, onnellisten ihmisten maa. Sotasukupolvi sai tuon aikaan.
- Meillä on heiltä paljon opittavaa.
- Veteraaneja on jäljellä vielä noin 3000
- Muistot eivät saa himmetä – on aika toimia

Vääjäämättä kohti Perinneajkaa

Lähde: Tammenlehvän Perinneliitto, valmistelun järjestötoimikunnan silmälasku ja ehdotuksia toiminnan kehittämiseksi. Eino Siitonen, Oulu, 2005

SUKUPOLVEN PERINNÖSTÄ KERTOVAT

- Sankarihaudat, muistomerkit, Pro Patria –taulut
- Koulutuskeskukset, sotasairaalat, ilmavalvonta- ja ilmatorjuntapaikat, pommissuojat
- Sotatarviketeollisuus, näkkileivät ja sidetarpeet
- Siirtolaisten asuttaminen, rintamamiestalot
- Desantit, sotavankien työpaikat
- Veteraanien sotapolut – Sotasampo ja Sotamuistosampo
- Veteraanitilat, elo- ja valokuvat, matrikelit, kirjeet
- Pikkulotta- ja sotilaspoikatoiminta
- Jne.....

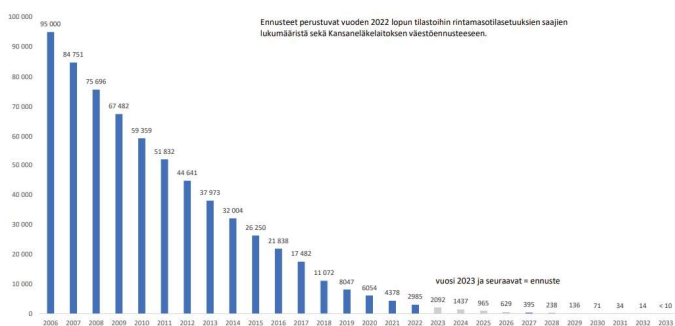
Veteraanien perinteen siirto Perinneajan tarkoitus

”PERINNEAIKA”
”Tarina säilyy”

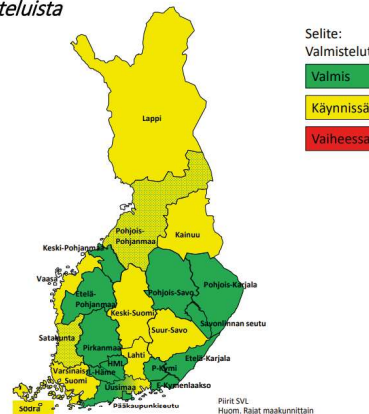
”Sotien 1939 – 1945 uhraukset muistetaan ja sotasukupolven arvot Suomen kansan tarinassa säilytetään ja niitä vaalitaan vapaan sekä vauraan Suomen perustana.”

Veteraanien määrä

Arvio perinnetyön valmisteluista Maaliskuu 2023

- Alueelliset perinnedyhdistykset
1. Hämeenlinnan seutu
 2. Etelä - Pohjanmaa
 3. Pohjois – Karjala
 4. Savonlinnan seutu
 5. Lounais-Häme
 6. Pohjois-Kymi
 7. Etelä-Kymenlaakso
 8. Etelä-Karjala
 9. Pohjois-Savo
 10. Pirkanmaa
 11. Keski-Pohjanmaa
 12. Pääkaupunkiseutu
 13. Pohjois-Uusimaa
 14. Länsi-Uusimaa
 15. Pohjois-Pohjanmaa
 16. Satakunta
 17. Keski-Uusimaa

Perinnytyö

Tavoite:

Vaalia, hoitaa ja säilyttää tulevaisuudessa sotasukupolven arvot, uhraukset ja ponnistelut

Mitä?

Ainakin

- viestintää → tarinan ylläpito
- vaikuttamista → kanssaihmiisiin → arvot → YHDESSÄ
- ajassa toimimista → ajankohtaista ja kiinnostavaa
- paikallista toimintaa → koskettavaa

Perinnytyön perusta = perinnekartoitus

Perinnytyö

Kaikki veteraaniperinnytyön toimijat

Työryhmä suosittelee

- että kaikki veteraaniperinnytyötä tekevät uskaltaisivat lähteä rohkeasti suunnittelemaan ja toteuttamaan uudenlaisia käytännön toteutuksia ja että etsittäisiin ja kokeiltaisiin tapoja tehdä vielä nykyistä enemmän yhteistyötä yritysten ja yksityisen sektorin kanssa.

Ehdotus veteraaniperinnytyön tulevaisuuden järjestämisestä Työryhmän loppuraportti 9.3.2023

TERVETULOLOA SOTIEMMEPERINNE.FI -SIVUSTOLLE

**Perinneportaali yhdistää
liitto-, alue- ja paikallisen tason viestinnän
www.sotiemmeperinne.fi**

Veteraanijärjestöt yhdistyvät perinnejärjestöksi Kainuussa

Teksti: Ossi Laine

Veteraanisukupolven tärkeän perinnön vaaliminen jää meille jälkipolville tehtäväksi. Kainuun veteraanijärjestöt, Sotainvaidien Veljesliiton Kainuun piiri, Kainuun Sotaveteraanipiiri ja Kainuun Rintamaveteraanipiiri ovat tehneet yhteistyötä vuosia perustaakseen Kainuun alueelle yhdessä maakunnallisen perinneyhdistyksen.

Paikalliset sotaveteraaniiyhdistykset lopettavat toimintansa sen jälkeen, kun alueellinen perinneyhdistys on perustettu. Sotaveteraaniiyhdistysten työn jatkajiksi perustetut joka kunnassa olevat perinnetoimikunnat ottavat tehtäväkseen vielä jäljellä olevien veteraanien, heidän puolisoitten ja leskien tukitehtävät. Kuluvan vuoden aikana perustettavan maakunnallisen yhdistyksen nimeksi tulee Sotien 1939-1945 Kainuun perinneyhdistys ry.

Toiminnassa ovat mukana kaikki Kainuun kunnat, seurakunnat, Kainuun Prikaati, Kainuun Rajavartiosto ja reserviläis- ja perinnejärjestöjä. Alueellisen perinneyhdistyksen tehtävänä on hoitaa ja vaalia sotien 1939 – 1945 sotasukupolven perinteitä ja arvoja, toimia alueellisen perinnytyön koordinoijana ja toteuttajana sekä ylläpitää yhteenkuuluvuutta ja isänmaallista henkeä sekä edistää ja valvoa Suomen sotien 1939 – 1945 veteraanien, heidän puolisoittensa ja leskensä yhteiskunnallisia etuja sekä toimia toimeentuloturvan ja asumisolojen parantamiseksi ja kotipalvelujen ja kuntoutuksen edistämiseksi.

Käytännön työstä paikallistasolla vastaavat perinnetoimikunnat. Paikallisiin perinnetoimikuntiin on kutsuttu kullakin paikkakunnalla veteraaniperinneteen keräämisestä ja säilyttämisestä vastuuta kantavia tahoja.

Perinnetoimikunnat eivät ole rekisteröityjä yhdistyksiä. Tulevaan Kainuun perinneyhdistyksen hallitukseen kutsutaan kustakin perinnetoimikunnasta yksi edustaja.

Veteraaniperinneteen edistäminen ja vaaliminen tulee myöhemmin tapahtumaan Tammenlehvän perinneliiton alla, joka ohjaa ja koordinoi perinneytöitä.

Arvokasta perinneytöitä on tietenkin tehty jo pitkään Kainuussakin. Täällä on lukuisia sotiin liittyviä muistomerkkejä, seppeleenlaskuja, erilaisia juhlatilaisuuksia.

Nämä kaikki jatkuu entisellä tavalla, mutta uusia toimintatapoja tulee mukaan perinneytöihin.

Kuusenhavun tie Suomen sotilasheraldiikkaan

Teksti ja kuvat: Seppo Simola

Seppo Simola

Kuusenhavusymboli on kuulunut suomalaiseen sotilasheraldiikkaan koko itsenäisyytemme ajan. Se näkyy edelleen hämmästyttävän monissa sotilasmerkeissä.

Kuusenhavu tuli heraldiikkaan hyvin käytännöllistä tietä. Kun valkoinen armeija valmistautui valtaamaan punaisten hallussa olleen Tampereen pääsiäisen aikaan vuonna 1918, tarvittiin sotilaille omataistelijatunnus.

Pääosin siviilipuvuissa käytävässä sodassa tunnus olikin erityisen tarpeellinen. Punainen tai vakoinen käsivarsinauha toki yleensä kertoi, kummallako puolla taistelija soti, mutta käsivarsinauha oli helppo tiukan paikankin tullen vaihtaa tai poistaa.

Valkoisten joukkojen omataistelija-tunnukseksi valittiin kuusenhavu ja ainakin käytännöllisyys puolsi valintaa. Kuusia oli ympäriinsä keväisessä metsässä. Kuusenhavu löysi pian tiensä Tampereelta suomalaiseen sotilasheraldiikkaan, ensiksi valkoisen puolen asevelimerkkeihin.

Kuusenhavu lakkiin ja taskuun

Ohjeeksi annettiin, että havunoksa pitää laittaa lakin lisäksi myös taskuun. Taskuhavulle yhtenä käytännöllisenä selityksenä on, että henkilöön käyvän tarkastuksen yhteydessä havu todisti,

että omia ollaan vaikka havua ei lakista löytynytkään. Lakkihavu saattoi helposti taistelun tiimellyksessä pudota.

Myös viime sodissamme oli joskus tarvetta omataistelijatunnuselle erityisesti pimeässä käytävään lähitaisteluun valmistauduttaessa. Tunnuksena olen valokuissa nähnyt ainakin valkean nauhan asepuvun rintataskun päällä.

Kirjan *Jatkosodan asevelimerkit* (Docendo, 2021) mukaan välirauhan aikana ja jatkosodan alkupuolella kaavailtiin etulinjan taistelijoille omaa tunnusta. Useita mielenkiintoisia ehdotuksia tehtiin, monein niistä sisältyi kuusenhavu muodossa tai toisessa. Yksi ehdotus ideoitiin suoraan vapaussodan aikaisesta lakkihavusta.

Kauluslaattojen kulmahavut

Kauluslaatat otettiin Suomessa käyttöön puvun m/36 myötä, ja aluksi vain kenraaleilla oli havunoksat kauluslaatan kulmissa. Kenraalien kauluksien etuosassa oli jo puvussa m/18 aselajivärisellä pohjalla havunoksaompeleet, joiden päälle kiinnitettiin arvomerkit

Kuusenhavut tulivat kaikkien upseerien laattojen kulmiin jo kolme vuotta puvun m/36 käyttöön oton jälkeen, kun tehtiin kauluslaattaudistus. Talvisodasta alkaen upseerien kauluslaatat ovat olleet käytännössä nykyistä mallia vähäisin koko- ja muotomuuto-

Tässä sikermässä näkyy hyvin kauluslaatan havukuvio. Siinä on rannikkotykistön vänrikki, pioneeri-everstiluutnantti, ilmavoimien majuri, musiikkikapteeni ja prikaatikenraali. Lisäksi kuvassa on mm. joukko-osastotunnuksia sekä siviiliinlähtökravatti.

ksin. Eniten ovat muuttuneet laattojen taustamateriaalit.

Aliupseereille havut laatan kulmiin tulivat vasta vuonna 1974 kun kanta-alipuseereista tuli toimiupseereita. Tuolloin enää miehistö sekä varusmiesaliupseerit jäivät ilman kulmahavuja. Välillä kulmahavuttomat laatat olivat myös reservin aliupseereilla. Nykyisin jopa reservin alikersantin kauluslaattaan kuuluvat kulmahavut. Varusmiehillä ei kauluslaattallisia pukuja tosin ole enää kuin harvoissa poikkeustapauksissa.

Erikoisupseereiden, sotilasvirkamiesten ja upseerikokelaiden kauluslaatoissa ei kulmahavuja ole, koska arvomerkit alkavat jo laatan etureunasta. Kulmahavuja ei ole myöskään sotilas-papeilla.

Sotatuomareiden kauluslaattojen arvomerkki muodostui oikeuden vaaka-miekka -symbolista, jota reunustivat havunoksat. Sotatuomareita ei sotilasarvojärjestelmässämme enää ole.

Kuusenhavu lakkimerkissä

Jatkosodan jälkeen otettiin käyttöön lippalakki m/49 eli edelleenkin käytössä oleva ns. koppalakki. Lakkimerkin aselajiväristä pohjaa reunustaa päältä avoin kuusenhavuseppele. Kanta-aliupseerit käyttivät aluksi merkin matalampaa versiota, mutta kanta-aliupseerien muuttuminen toimiupseereiksi toi heidänkin lakkeihinsa upseerien lakkimerkin. Sama lakkimerkki on käytössä myös turkislakissa m/39 sekä juhlapuvun m/87 päähineissä.

Meri- ja ilmavoimissa otettiin nykyisen kaltainen upseerien lakkimerkki käyttöön jo vuoden 1920 virkapukumääräyksissä. 1930-luvun alussa matala havuseppele tuli merivoimien kadettien ja erikoismestareiden lakkimerkkiin. Merivoimien lakkimerkissä on havuseppeleen lisäksi ankkuri ja ilmavoimilla kotka.

Tiedossani ei ole, mistä kuusenhavu Puolustusvoimien lakkimerkin teemaksi tarkalleen ottaen tuli, mutta periytyminen Tampereen keväästä 1918 olisi looginen johtopäätös. Varhaisimpia heraldiikkaan liittyviä päätöksiä ei arkistoista tahdo löytyä.

Joukko-osastotunnusten ja -lippujen havut

Muutamissa joukko-osastotunnussissakin erottuu kuusenhavu, selvimmin Utin jääkärirykmentin merkissä. Vuonna 2003 lakkautetun Keski-Suomen rykmentin tunnuksen kuva-aihe, soidinmetso, on havuseppeleen ympäröimä. Vaakunaselityksessä ei tarkemmin määritellä, onko se kuusenvai männynhavu.

Männynhavuksi sen sijaan määritellään vuonna 1992 Keski-Suomen rykmenttiin liitetyn Keski-Suomen pioneeripataljoonan joukko-osasto-

tunnuksen havu. Huomattavasti havuja useammin joukko-osastotunnusissa näkee laakeriseppeleitä.

Rajavartiolaitoksen symbolistakin löytyy havunoksa karhunpään ja miekan välistä. Rajakoulun kurssimerkin karhunpää on puolestaan ympäröity havuseppeleellä.

Havunoksatunnusta tapaa myös sotaväen lipuissa kuten perinnekäyttöön siirtyneissä Taistelukoulun ja Kanta-aliupseerikoulun lipuissa. Lippujen sepele- tai oksakuvioissa näkee myös voittajaa symboloivaa laakeriseppelettä sekä urheutta kuvaavaa tammenlehvää.

Havusymboli esiintyy myös joissakin joukko-osastoristeissa kuten Päälystöpiston sekä Keski-Suomen rykmentin ristissä.

Kuusenhavu aliupseerien kurssi-merkeissä

Kuusenhavutunnus on kuulunut erityisesti kanta-aliupseereiden – myöhempien toimi- ja opistouseerien – kurssimerkkeihin. Perusteena tälle on, että vapaussodan aikaista Vöyrin kurssia pidetään itsenäisen Suomen kanta-aliupseerikoulutuksen alkuna. Kuusenhavu löytyy tietysti Vöyrin kurssin merkistä, mutta kuusenhavuteema toistuu Kanta-aliupseerikoulun peruskurssin, Päälystöpiston sekä opistouseerien perus- ja jatkokurssin merkeissä, eli Vöyrin perinne jatkui läpi koko kanta-aliupseerikoulutuksen kehityskaaren.

Kanta-aliupseeristo perustettiin Puolustusvoimiin uudelleen 2000-luvun alussa, ja kuusenhavuperinne jatkuu myös nykyisen kanta-aliupseeriston kurssimerkeissä. Kurssimerkkejä on kolmelle koulutusportaalille ja niiden kaikkien kuva-aiheissa toistuvat leijona ja kuusenhavut.

Harva reservialiupseeri lienee katsonut kurssimerkkiään niin tarkoin, että on huomannut myös siinä olevat kuusenhavusymbolit, mutta myös reservialiupseeriperinteessä kertaantuu Vöyrin sotakoulun symboliikka.

Kanta-aliupseeriksi ja myöhemmin toimi- ja opistouseeriksi opiskelevilla kauluslaatan arvomerkkikin oli havuaiheinen, toimiupseerioppilailta kaikkein selvimmin, kun arvomerkki sinällään oli kuusenhavu.

Taistelukoulun lipun kulmia koristavat havukuviot

Havuja myös upseereilla

Upseeripuolella kuusenhavu on esiupeerikurssin merkin reunakoristeena. Upseerin peruskurssin vuosina 1946–49 käytössä ollut merkki muistuttaa esiupeerikurssin merkkiä. Leijona on ympäröity havunoksien lisäksi ruusukkeilla.

Monien erikoisupseerikurssien merkissä on kuusenhavusymboli. Se löytyy ainakin musiikkiupseerikurssin, talouspäällikkökurssin, insinööriupseerikurssin ja sotilaspappien kurssimerkistä sekä sotilaskapellimestarin täydennyskoulutusmerkistä. Joskus havukuviot ovat pitkälle tyyliteltyjä, mutta harjaantunut ja perinteet tunteva silmä ne kyllä havuiksi tunnistaa.

Varusmiesten ja veteraanien havut

Varusmiesten kunto- ja suoritusmerkkien reunakoristeissa vuorottelevat heraldinen ruusuke ja kuusenhavu. Viimeksi mainittu ei tosin kovin helposti erotu paitsi radioviestittäjän merkistä ja ampumamerkistä.

Yhteen varusmiesten koulutushaaramerkkiinkin havu on päässyt. Sissin tunnuksena on havunoksa.

Se todennäköisesti symboloi sissin peruselementtiä metsää eikä Tampereen taistelua keväällä 1918.

Havutunnus esiintyy myös joissakin talvi- ja jatkosodan muistoristeissa kuten Ratsuväkiprikaatin ristissä, Pohjois-Vienan ristissä sekä hyvin harvinaisessa Prikaati Kuussaaren ristissä. Ennen toista maailmansotaa otettiin käyttöön Heimosotaristi, jossa siinäkin on havuteema.

Kuusenhavu suojeluskuntien merkeissä

Suojeluskuntien hihakilven S-symbolin päällä oli kolme havunoksa ja myös suojeluskuntien kurssi- ja suoritusmerkeissä havunoksasymboli oli lähes poikkeuksetta jossakin muodossa.

Suojeluskuntaupseerin kaulukseen kuului puvussa m/27 messinkinen käpy ja kuusenoksa ilman kauluslaattaa. Kauluslaatasta kävyllistä kuusenoksa käytettiin puvussa m/36.

Suojeluskuntalaiset käyttivät metallista kuusenhavutunnusta tai oikeaa kuusenhavua lakin vasemmalla sivulla juhla- ja paraatipuvun yhteydessä vuodesta 1921 alkaen.

Merisuojauskunnan upseerin kokardi muistutti huomattavassa määrin nykyistä merivoimien lakkimerkkiä havunoksareunuksineen ja venepäällikön kokardi muistutti vuonna 1974 käytöstä poistunutta aliupseerien lakkimerkkiä.

Sotilaspoikien kankaisessa käsivarsikilvessä oli leijonatunnuksen alapuolella kuusenhavutunnus. Samaa merkkiä käytetään yhä sotilaspoikien perinnetyössä.

Kuusenhavu hakaristin korvaajana

Suomessakin monissa yhteyksissä vuosisatojen ajan esiintynyt koristeaihe hakaristi kärsi siitä, että sen omaksui tunnukseksi Saksan Kansallissosialistinen Työväenpuolue maailmansotien välisessä Saksassa. Suomen Valkoisen Ruusun suurristin ketjun hakaristikuvion poistamiselle tuli niin kova poliittinen paine 1960-luvun alussa, että perinteinen hakaristiaihe korvattiin vuonna 1963 kuusenhavusymbolilla. Sen vaihtoehtona oli tarjolla hannunvaakunaornamentti.

Hakaristillisen version ehti kuitenkin saada muiden muassa neuvostoliittolainen marsalkka Kliment Vorosilov. Hakaristillisen version sai myös Ranskan presidentti Charles de Gaulle. Hänen suhtautumisestaan ketjun hakaristisymboliin on ristiriitaista tietoa, mutta presidentti Urho Kekkosen vuoden 1962 valtiovierailu Ranskaan ja SVR:n suurristin antaminen tuol-

loin de Gaullelle saattoi olla yksi aihe miettiä uusi koristeaihe ketjuun.

Myös eräisiin toteutumatta jääneisiin kunniamerkkeihin on kaavailtu havunoksa-aihetta koristeeksi. Akselelli Gallen-Kallela suunnitteli vuonna 1928 Kalevan Miekan ritarikunnalle kunniamerkkejä ja niissä yhtenä koristeaiheena olisi ollut kuusenhavu.

Uuden ritarikunnan perustaminen kaatui poliittiseen kärhämöintiin eikä se toteutunut myöskään 1970-luvulla, jolloin suunnitelma herätettiin henkiin Kalevan Miekkaritarikunnan nimellä. Kunniamerkkejä olisi annettu 1970-luvulla erityisesti maanpuolustusansioista, koska tuolloin ei Vapaudenristin ritarikunnan merkkejä annettu.

Suojauskunnan tunnuksissa oli havu, ylhäällä vasemmalla Viipurin suojauskunnan hihamerkki, Seuraavana sissien koulutushaaramerkki, Vapaussoturien huoltosäätiön tunnuksena oli kolme havua ja aliupseerikoulun kurssiristissä on myös havu.

Havutunnus vapaussodan perinnetyössä

Koska havunoksatunnus otettiin valkoisella puolella käyttöön vapaussodan aikana, on luonnollista, että se siirtyi myös vapaussodan perinnetyöhön. Nykyisin havunoksasymbolia näkee useimmin Sinisessä ristissä, joka otettiin käyttöön aluksi miekallisena itsenäisyytemme 50-vuotisjuhla-vuonna 1967.

Miekallisena ristin saattoivat aluksi saada aktivistit, jääkärit, vapaussodan osallistuneet, heimosoturit, suojauskuntalaiset ja lotat sekä ennen vuotta 1945 sotilaskotityössä mukana olleet. Nykyään annettava Sininen risti on varustettu havunoksatunnuksella.

Havuaihe esiintyy monessa sellaisessakin merkissä, tunnuksessa tai lipussa, jota tässä artikkelissa ei mainita.

Kuusenhavu kuoleman symbolina

Kuusenhavu on symboloinut myös kuolemaa. Suomen sankarivainajat on pyritty mahdollisuuksien mukaan saattamaan kotipitäjän multtiin. Kaatuneita kuljettavat rautatievaunut oli sota-aikana tapana merkitä kuusenhavuilla.

Menneinä vuosikymmeninä siviilivainajankin viimeinen matka siunauskappelilta hautaan – tai ainakin matkan viimeiset metrit – oli tapana havuttaa. Erään selityksen mukaan suomen kielen kielikuva olla hakoteillä tulee juuri tavasta merkitä hautaan johtava tie.

Kapteeni (res.) Seppo Simola tutkii ja tallettaa kokoelmaansa suomalaista sotilasperinnettä, erityisesti kauluslaattoja ja arvomerkkejä. Hän kirjoittaa aktiivisesti lähinnä historia-aiheista sotilasalan lehtiin.

Lähteitä: Aarniaho Pekka: Kaluunat ja rähinäremmit – Itsenäisen Suomen virkapuvut ja arvomerkit 1918–1945 (1996)

Allonen Matti – Nykänen Jari – Sjögren Joel: Jatkosodan asevelimerkit (2021)

Matikkala Antti: Suomen Valkoisen Ruusun ja Suomen Leijonan ritarikunnat (2017)

Mattila Jukka I.: Vapaussodan muistomitalit (2001)

Palokangas Marko: Suomen Puolustusvoimien joukko-osastoperinteet (2008)

Roudasmaa Stig: Suojauskuntajärjestön puvet 1918–1944 (2002)

Sulamaa Kaarle: Aliupseeriliiton historia 1965–2015 (2015)

Tiainen Jani: Suomen kunniamerkit (2010)

Puolustusvoimat ennen ja nyt -sarja Sotilas- ja virkapukuohjesääntö 2000

Julkaistu aiemmin Kylkiraudan numerossa 3/2018

PALLON TAISTELU 26.6.-28.6.1943.

Teksti: Leevi Kuokkanen

Kuvat: Sa-kuvat

TILANNE

Asemasodan aikainen Rukajärven suunnan rintaman yhtenäinen puolustuslinja oli noin 7 kilometrin mittainen päätien molemmin puolin Ontajoen itäpuolella. Etulinjaan oli rakennettu ja paranneltu puolustusasemia koko jatkosodan ajan. Eteen-työnnetty tukikohdat sijaitsivat tukilinjan etupuolella jopa useita satoja metrejä edempänä. Tunnetuimmiksi näistä tukikohtista tulivat pohjoisesta etelään lukien Peukalonieniemi, Suvi, Pallo, Sukellusvene ja Kotiniemi.

Suvi sijaitsi 300-400 metriä Pallosta luoteeseen ja Sukellusvene noin kolmen kilometriä kaakkoon, päätien eteläpuolella. Vihollinen oli valloittanut Suvi-tukikohdan ja vaikeasti huollettavan ja puolustettavan Sukellusvene-tukikohdan syys-lokakuussa 1942.

Kenraalimajuri Erkki Raappanan komentaman 14. divisioonan vastapuolella oli vihollisen 27. divisioona, jota komensi eversti J.V. Koršunov.

LÄHES SAMANAIKAiset OPERAATIOIT

Suomalaiset hyökkäsivät 23. kesäkuuta 1943 tavoitteenaan saada menetetty Suvi tukikohta takaisin haltuunsa. Hyökkäyksen vahvuus oli kaikkiaan 349 miestä. Samaan aikaan kaksi suomalaisten joukkuetta hyökkäsi noin 60 miehen suuruisella osastolla Pallosta Suven suuntaan tarkoituksenaan harhauttaa vihollista. Suomalaisyökkäys epäonnistui, vastus todettiin liian kovaksi ja hyökkäyksestä luovuttiin. Suvi jäi sodan loppuun asti viholliselle. Suomalaisten tappiot hyökkäyksessä olivat 23 miestä, joista 10 kaatunutta.

Samaan aikaa vihollinen oli tehnyt valmistelujaan omaa hyökkäystään varten usean päivän ajan.

Kapulatie joka johtaa tukikohta Palloon.

Jälkeenpäin saatujen sotavankitietojen mukaan vihollinen oli varannut ennen hyökkäystään sairausautoja ja kunnostanut tietä Pallon suuntaan.

Pallon miehityksenä oli jalkaväkirykmentti 52:n ensimmäinen komppania, 1./JR 52. Käytettävissä oli tykistön, kranaatinheittimien ja panssarintorjuntatykkien tuli. Puolustajia Pallossa oli vajaan komppanian verran eli 172 miestä.

Vihollinen aloitti kovan tykistökeskityksen 26.6.1943 kello 8 aamulla. Yksittäisiä kranaattien räjähdymiä ei erottanut toisistaan vaan pauhu oli jatkuva. Vihollisen tuli ulottui myös naapuritukikohtiin, pataljoonan majoitusalueelle, joka sijaitsi pari kilometrin päässä selustassa. Lähes tunnin kestäneen tykistövalmistelun aikana vihollisen hyökkäyksen eteni omasta tykkituloistaan välttämättä Pallon kaakkoispuolelta suomalaisten aseisiin. Tukikohta menetettiin kello 9.30:een mennessä ja siellä olleet suomalaiset vetäytyivät varsinaiselle puolustuslinjalle.

VIHOLLISEN HUOLELLINEN VALMISTELU

Vihollisen hyökkäyksen vahvistettiin konekiväärikomppanian ja panssarintorjuntajoukkueen osilla sekä kranaatinheitinkomppanialla että liekinheittimillä. Jo 22. kesäkuuta vihollisen valmiiksi kokoaman hyökkäyksen vahvuus oli 250 miestä. Vihollinen ampui hyökkäysvalmistelunsa aikana n. 6 000 kranaattia Palloon, pääpuolustuslinjalle ja sen lähimaastoon sekä n. 1000 kranaattia Pallon eteläpuolelle jalkaväkirykmentti 10 miehittämiin tukikohtiin. Vihollinen ampui savuammuksia myös entisen Sukellusveneeseen eteen.

Suomalaisten ampumat tykistösulut eivät estäneet vihollisen etenemistä aseisiin. Viestiyhteydet katkesivat. Joukot vetäytyivät epäselvässä tilanteessa, osa Pallon päällikkönä toimineen luutnantti Leo Rimpisen käskystä. Jotkut miehet joutuivat kiireessä vetäytymään alusvaatteisillaan ja jalkineilla, mutta henki kuitenkin säästy.

Luutnantti Kauko Tammelan kk-joukkueen miehet pysyivät korsussaan vihollisen tykistötulen aikana säästyen suuremmilta tappioilta. Toinen silmä kranaatinsirpaleesta sokeutuneena luutnantti keräsi joukkueensa miehet ja vetäytyi tuoden ainoan toimivan konekiväärin mukanaan.

Pallo oli vihollisen hallussa kello 9.30 mennessä, suomalaiset olivat vetäytyneet pois. Vihollinen vahvensi joukkojaan Pallossa.

ENSIMMÄINEN VASTAHYÖKKÄYS EPÄONNISTUU

Jalkaväkirykmentti 52:n toisen Pataljoonan, II/JR 52 komentaja majuri Jussi Kaski antoi käskyn Pallon takaisinvaltaamiseksi. Pataljoona siirtyi Pallon takamaastoon ryhmitysalueelleen ja oli hyökkäysvalmiudessa samana päivänä heti puolen päivän jälkeen. Mutta suomalaisten tykistöammukset olivat lopussa ja tykistö olisi toimintavalmis vasta kello 13.

Hyökkäys alkoi kello 13.30 tykistövalmistelulla. Vihollinen vastasi voimakkaalla keskityksellään, joka osin osui hyökkäykseen ryhmittyneen osaston päälle. Tappiot olivat suuret, kun mm. luutnantti Pentti Pukero kaatui, luutnantti Pohjamo ja kapteeni Erkki Kapiainen sekä konekiväärijoukkueiden johtajat vänriket Lehto ja Hämäläinen haavoituivat. Hyökkäys keskeytettiin. Pataljoona palasi majoitusalueelleen, jossa sitä täydennettiin. Upseeritädennystä saatiin Tiiksjärvellä toimineesta divisioonan kurssikeskuksesta, jossa oli ollut samaan aikaan upseerikurssi meneillään.

Raappana määräsi epäonnistuneen hyökkäyksen jälkeen divisioonan operatiivisen osaston päällikön majuri Eino Lassilan rykmentin komentajan sijaiseksi johtamaan operaatiota. Eversti Joose Hannula oli sairastunut. Samalla Raappana käski majuri Reino Hirvan tykistön väliaikaiseksi komentajaksi, eikä Hirva säästellyt kranaatteja.

PALLON TAKAISINVALTAUS

Hyökkäysosastot lähtivät tulivalmistelun jälkeen liikkeelle kello 0.30. Vies-
tiyhetydet olivat huonot, joten tulenjohtajan vänrikki Urho Tiaisen kanssa

Aiemmin tiheän metsän peittämä tukikohta Pallo oli taisteluiden jälkeen alaston kukkula., jossa ei enää ollut ehyttä puuta. Pallon takaisin valtaamiseksi suomalaiset ampuivat jatkosodan kolmanneksi kovimman tulivalmistelun tykistöllä ja heittimillä.

oli etukäteen sovittu vain ammuttavat maalit ja tulivalmistelun päättymisaika. Komppania eteni vihollistykistön tuesta huolimatta hirsivarustuksen aukosta Pallon pohjoisosaan. Kärjessä etenevälle komppanialle alistettiin kaksi pioneeriryhmää vänrikki Sulo Rahdun johdolla.

Hyökkäävän komppanian päällikkö luutnantti Erkki Louhivuori pyysi ennen yhtä lisävoimia vyörytyksen jatkamiseksi. Lähetetyt lisäjoukot eivät olleet saapuneet kello 1.45 mennessä, joten Palloon lähetettiin vielä yksi joukkue konekivääreihin vahvistettuna. Louhivuori oli jo aikeissa vetäytyä kello 2.30:n aikoihin, mutta saatuaan luutnantti Jaatisen komppanian vahvistukseksi, lähti uudelleen etene-
mään. Suomalaiset valtasivat ensimmäisen korsun ennen kello kolme aamuyöllä.

Osalle hyökkääjistä Pallon tukikohta juoksuhautoineen ja korsuineen oli ennestään tuttu. Kokeneet aliupseerit ja miehistö vyöryttivät onnistuneesti vihollisen hallussa olleet asemat.

Pallo oli saatu kokonaan suomalaisten haltuun neljän tunnin taisteluiden jälkeen kello 4.22. Seuraavana iltapäivänä vaihdettiin jalkaväkiryk-

Vihollinen kärsi taistelussa useiden satojen miesten tappiot kaatuneina. Suomalaisten kokonaistappiot olivat kaatuneina ja haavoittuneina 219 miestä. Kuvassa venäläisiä kaatuneita sotilaita taistelun jälkeen juoksuhaudassa.

menti 52:n ensimmäinen pataljoona Palloon. Hyökännyt osasto pääsi maajoitusalueelleen lepoon.

Varustukset ja korsut olivat hajalla, kuolleita vihollisotilaita oli juoksuhaudat täynnä. Koko mäen puusto on silppuuntunut ja räjähtäneiden ammusten kappaleita oli ympäriinsä. Puolustusta järjestettiin kiireesti kuntoon ja haavoittuneita toimitettiin hoitoon.

VIHOLLISEN UUSIA YRITYKSIÄ

Tiedettiin, ettei vihollinen asiaa jätä tähän. Seuraavana yönä vihollisen jalkaväkirykmentti 132:n vahvennettu ensimmäinen pataljoona yritti tuliskun jälkeen valloittaa Pallon uudestaan, mutta hyökkäys torjuttiin.

Vihollisen täydennetty jalkaväkirykmentti 132:n toinen pataljoona hyökkäsi uudelleen kello 9 aikoihin noin 300 miehen voimin. Sekin hyökkäys torjuttiin. Hyökkäysyrityksiä oli päivän aikana yhteensä kymmenkunta, viimeisin kello 17.30 aikaan. Pallo pysyi kuitenkin suomalaisilla.

TAISTELUIDEN TAPPIOT

Suomalaisten tappiot kaatuneina olivat 3 upseeria, 3 aliupseeria ja 35 miehistöön kuuluvaa. Taistelussa haavoittui 7 upseeria, 20 aliupseeria ja 151 miestä. Näin ollen kokonaistappiot olivat 10 upseeria, 23 aliupseeria ja 186 miehistöön kuuluvaa. Yhteensä 219 miestä. Yksi suomalaissotilas katosi taistelun aikana ja hänen jäänteet löytyivät ennen vuotta 2010 venäläisten järjestelmällisissä taistelupaikatutkimuksissa.

Vihollisen tappioista ei ole tarkkoja lukuja. Luutnantti Uolevi Suomisen koostamassa ensimmäisen pataljoonan taistelukertomuksessa todetaan vihollisia kaatuneen 365. Ensimmäisen hyökkäyksen tappioista ei ole arviota. Suomalaiset saivat 34 vankia, joista on myös kuulustelukertomuksia olemassa.

Kranaattien silpomassa tukikohdassa ei löytynyt ehjää puuta.

JÄLKIEPISODI KENTTÄOIKEUDES- SA

Pallon taistelun yhteydessä tapahtui Rukajärven suunnan rintaman laajin kieltäytymistapaus, kun osa miehistä kieltäytyi lähtemästä iltayöstä 26.6. hyökkäykseen. Syyte uhkasi kaikkiaan 37 miestä, heidän joukossaan reservin kapteeni ja reservin vänrikki.

Kuulustelussa ja oikeusistunnossa syytetyt vetosivat puolustuksessaan liian pitkän rintamavastuun aiheuttamaan uupumukseen. Lopulta 12 miestä tuomittiin divisioonan kenttäoikeuden istunnossa 19. heinäkuuta 1943 kuudeksi vuodeksi kuritushuoneeseen. Sotaylioikeus käsitteli asiassa tehdyt valitukset ja antoi 5. helmikuuta 1944 päätöksen, ettei ole esitetty syytä kenttäoikeuden tuomioiden muuttamiseen. Vankeusrangaistukset kumottiin sodan päättyttyä joulukuun alussa 1944 säädetyn armahdulain perusteella.

Asiasta on myös toinen Rukajärven suunnan historiikkiaineistosta löytyvä versio, jossa kenttäoikeuden tuomari ehdotti Raappanalle ratkaisuksi tuomioiden antamista tiedoksiantona. Komentaja neuvotteli joidenkin etulinjan upseerien kanssa ja ehdotus hyväksyttiin. Syytettyjen katsottiin syöllistyneen sotilaskapinaan. Tuomiot annettiin tiedoksiantona eikä niitä pantu täytäntöön. Syytetyt komennettiin välittömästi yksikköihinsä.

MIKSI TAISTELTIIN?

Silloinen patteriston komentaja majuri Reino Hirva totesi sodanjälkeisessä tutkimuksessaan tykistöllä olleen merkittävä rooli Pallon takaisinvaltauksessa. Hyökkäyksen murtokohtaan pystyttiin keskittämään kolmen patteriston ja puolentoista kranaatinheitinkomppanian tuli. Tykistöllä oli myös suuri merkitys vihollisen vastahyökkäysten torjunnassa.

Rukajärven suunnan historiikkiaineiston kertomuksessaan Hirva laskee tykistön ja kranaatinheitinien ampuneen yhteensä 26 347 kranaattia kolmen päivän taistelujen aikana. Kertomusten mukaan kuorma-autot ajoivat tauotta kahden vuorokauden ajan ammuksia Lieksasta suoraan tykistön tuliasemiin Tykistömäelle.

Vihollisen on arvioitu ampuneen kolmen päivän aikana 15 000 kranaattia. Tali-Ihantalan ihmeessä kesällä 1944 Jatkosodan historian (5. osa, s. 219) mukaan 17 päivässä suomalainen tykistö ampui 113 000 laukausta. Esitetyt luvut kuvaavat tykistön tehokasta tulen käyttöä. Tykistön käytöllä on hyvin suuri merkitys nykypäivänäkin Ukrainan puolustustaistelussa Venäjän hyökkäystä vastaan.

Vihollinen halusi Pallon tukikohdan itselleen sotavankitietoja lainaten se oli ”strategisesti erittäin edullinen maastokohta... ja se otetaan, maksoi mitä maksoi”.

Vihollisella saattoi olla aikeena ottaa vähitellen haltuunsa suomalaisilta muitakin tukikohtia.

Suomalaiset halusivat pitää Pallon itsellään pataljoonan komentaja Lauri Kumlinin sanoin teoksessa Rukajärven suunnan taistelut toteamalla ”...tukikohta oli suomalaisille tärkeä, jos ylimalkaan puolustusasemat Ontajoen itäpuolella pidetään hallussa.” Hän päättää sanoihin ”...puolustusasemat oli vuosien varrella kuluessa kenttävarustettu lujaksi asemaksi, jonka veroista takamaastoon ei ollut rakennettu.”

Tämän taistelun jälkeen vihollinen ei enää yrittänyt saada Palloa haltuunsa.

”Parturoituun” Palloon vihollisen oli helppo tähyttää omalta puoleltaan. Pallon joukkoja vahvistettiin, loppuvaiheessa siellä oli yli komppanian verran miehiä. Suomalaiset parantelivat asemia aselepoon 1944 saakka. Korsunpohjia ja keskeneräiseksi jääneitä rakennelmia on maastossa yhä nähtävissä.

Lähteet:

Reino Hirva, Tykistöllisten aseiden osuudesta taistelujen tuloksiin. Julkaisussa Tiede ja Ase 10, 1952.

Lauri Kumlin, Rukajärven suunnan taistelut, 1950

Eino Lassila teoksessa E.J. Raappana, muistojulkaisu, KKES, 1970.

Lauri Vuorenmaa, Pinkkeri, omakustanteinen muistelmateos, 1996.

Kuulustelupöytäkirjat, Sv.kuulustelua koskevat asiapöytäkirjat, 57, v. 1943, Kom.tsto/E/JR 10, T-4806, KA.

Sotapäiväkirjat yksiköistä 14.DE, JR 52 ja JR 10.

Taistelukertomukset Pallon taistelusta 26.-28.6.1943: JR 52, I/JR 52 ja Rask. Psto 29

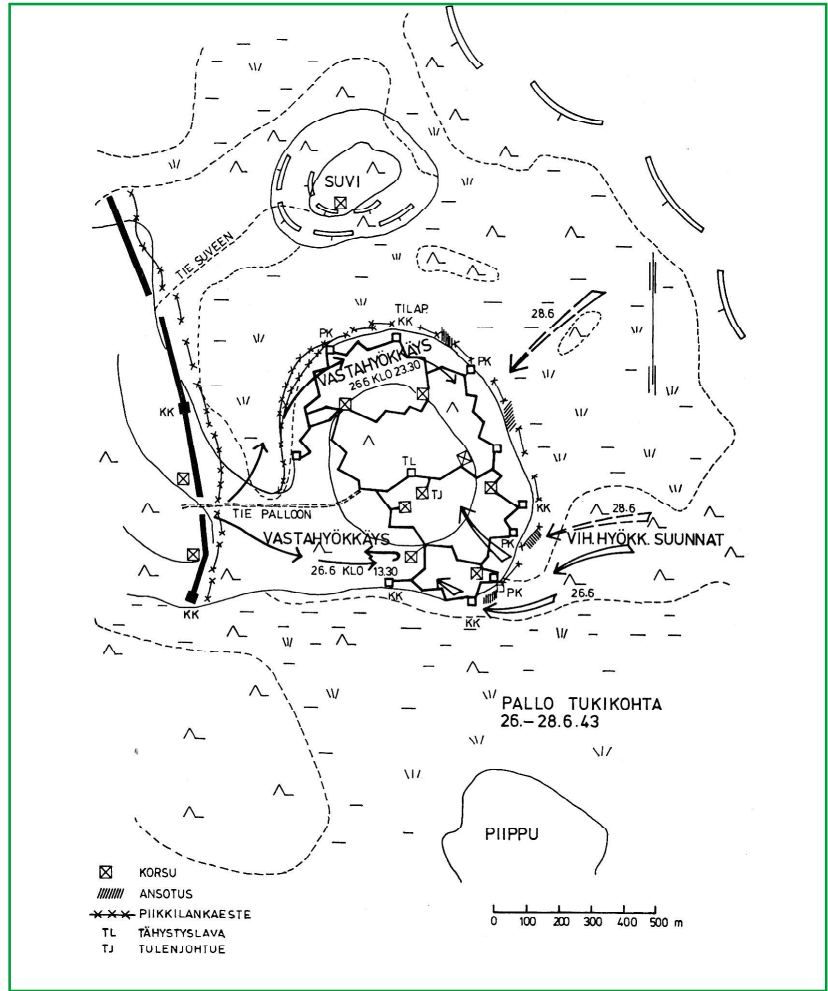
Rangaistusten täytöntöönpano yleensä 123a, Syytetoimenpiteitä varten lähetetyt asiat 122, v.1943, Toimisto II, E/JR 52, T-3485, KA.

Rukajärven suunnan historiikkiaineiston haastattelumateriaali, Rukajärven suunnan historiayhdistys, Espoo. Kertojat Reino Hirva, Juhani Kilpeläinen, Onni Kuosmanen, Erkki Louhivuori, Esa E. Piironen, Leo Rimpinen, Juhani Saastamoinen,

Kauko Tammela, Eero Vesa, Yrjö Vilmusenaho, Lauri Vuorenmaa ja Urho Väisänen.

Kansa Taisteli -lehdet, numerot 11/1962 ja 10/1971.

Tiedoksiannot Pentti Kärkkäinen.

Kartta taistelun kulusta kirjasta Rukajärven aika, Antti Tuuri

Suomalaiset saivat taistelussa 34 venäläistä vankia. Kuvassa uusia vankeja tuodaan taistelun aikana taakse päin.

Maanpuolustusjärjestöt Vuosangassa

Teksti ja kuva: Auvo Kärnä

Sinkopiste 1: ”Putki puhdas, seula selvä ja eikun uutta putkeen!”

Venäjän sotatoimet Ukrainassa herättivät huolen onko meillä riittävät yksilön valmiudet kriisitilanteiden varalle, miten me selviäisimme sodan kohdassa. Kuhmon maanpuolustusjärjestöt päättivät pyytää Maanpuolustuskoulutusyhdistystä (MPK) kertomaan kriisivalmiuksia kohottavista koulutusmahdollisuuksista ja niinpä jo toukokuussa järjestettiin valtuustosalissa tiedotustilaisuus, jossa asiaa selvitettiin. Paikalle saatiin Mpk:n Kajaanin koulutuspaikan valmiuspäällikkö reservi Jari Ruskela ja puolustusvoimien edustajana maj Jukka Hoppania Kainuun Prikaatista kertomaan vapaaehtoisesta maanpuolustuskoulutuksesta ja yhteistyöstä puolustusvoimien kanssa.

Tilaisuuden myötä tuli selväksi, että Suomen puolustusvoimilla on joukot, aseet ja järjestelmät, joihin voimme luottaa kaikissa tilanteissa - siis huoli pois. On silti erinomaista, että kansalaisilla on maanpuolustustahto ja motivaatiota parantaa yksilöllisiä taistelijan valmiuksia ja kansalaistaitoja kriisitilanteiden varalle.

MPK:lla on tähän tarjolla monipuolinen kattaus kursseja ja koulutautumisen polkuja aina puolustusvoimien organisaatioihin asti. Esitelläkseen vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta käytännössä, MPK myös lupasi järjestää syyskuussa Vuosangassa toimintapäivän, jossa koulutusta tuotaisiin esille. Lisäksi liikennöitsijä Jaakko Kyllönen lupasi tarjota kyydin Vuosankaan, jos tapahtuma toteutuisi – suunnitelma oli sillä selvä.

Ryhmä kuhmolaisia maanpuolustusjärjestöjen jäseniä saapui Kyllösen bussilla Vuosankaan lauantaina 3.9., jossa luokahuoneeseen kokoontuimme reservi ltn Anu Heikkilä (Vuosanka22-harjoituksen MPK:n johtaja) kertoi ensin Vuosangassa meneillään olevista kursseista. Hänen jälkeensä reservi maj Ilkka Määttä esitteli vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen organisaation ja kurssitarjonnan sekä Kainuun prikaatin sotilaskoulutusyksikkönä. Sitten menttiin kohteille jossa koulutus oli käynnissä. Ensimmäisenä tutustuttiin ensihoitopaikan (JSP) työskentelyyn, jossa kohteen

esittelyn lisäksi meille myös demottiin kriittisimpiä haavahoidon ensiapumenetelmiä. Kohteessa selvisi, miten ensihoitopaikka sijoittuu taistelujoukkojen organisaatioon ja millaiset valmiudet yksiköllä on hoitaa loukkaantuneita maasto-olosuhteissa.

Seuraavana tutustuttiin tarkka-ampujien toimintaan radalla, jossa ampuamatkat olivat jopa 600m. Kurssilaisten aseet herättivät luonnollisesti kiinnostusta, mutta eivät ne sittenkään mitään ihmevehkeitä olleet – aika tavanomaisia kiikarivääreitä ja 308-patruunoita, jotka ovat tuttuja esim. hirven ja karhun metsästyksessä. Oleellisinta on siis se, millaiset ampujat aseita käyttävät, harjoitus se tuottaa osaajan tässäkin lajissa. Hyvin kääntyivät etäisimmätkin laikat näillä ampujilla.

Sitten tultiin radalle, jossa ammuttiin singolla. Mitä ihmettä – ammutaanko täällä mustilla, raskaalla singolla 95 S, vuosimallia -58, eikö tämä kuulu jo perinneaseiden sarjaan?

Kouluttaja vääpeli Janne Karppinen oikoi heti ennakkoluulot aseiden vanhanaikaisuudesta – uudenaikainen ontelokranaatti läpäisee 600 mm terästä, joten ase/ammus tehoaa kaikkiin nykyaikaisiin panssarivaunuihin. Musti on muutenkin osoittanut toimintakykynsä vuosikymmenten aikana, joten kuuluu kertasingon ja pst-ohjusten ohella edelleen jalkaväen panssarintorjunta-aseistukseen. Sinkopartio harjoitteli ensin valojuovapatruunoilla, jolloin ryhmämme pääsi näkemään hiotut ampujaryhmän toimintatavat käskytyksineen ja aseiden käsittelyineen. Myöhemmin sinkopartio pääsi ampumaan todellista kranaattia vastaavilla harjoitusammuksilla. Eipä käy kateeksi tankin miehistöä, joka joutuu vaunullaan mustin ja harjaantuneen ampujaryhmän tähtäimiin!

Seuraava kohteemme oli koulutusalue, jossa koulutettavat saivat tuntumaa armeijan kuljetuskalustoon ja maastojoneuvoihin. Jyrkät, vierivät mäenrinteet eivät ole helppo rasti maastoautoillakaan, mutta juuri tällaiseen koulutettavat saivat tuntumaa Vuosangan ajoharjoitteluradalla. Haastetta on siinäkin, kun on käännettä rekka-auto ahtaassa tilassa ja upottavassa hiekassa paluusuuntaan. Näkemämme mukaan koulutettavat olivat jo mestareita lajissaan ja useimmat heistä siviilissä kuljetusalan ammattilaisia.

Viimeisenä muttei vähäisimpänä kohteena saimme nähdä ruokahuoltoa harjoittelevan soppatykkipatterin toimintaa. Kenttäkeittiössä porisi monta kattilaa ja yksikkö oli valmiina pian ruokkimaan koko Vuosangan harjoitusleirin väen. Ruoan laitto sujui kätevästi kaasulla puolivalmisteista – entäpä jos keittiö pitäisi lämmitellä puilla ja kuorittava perunat käsin? No, eiköhän se tilanne olisi vain varavaihtoehto nykykäytännölle.

MPK:lla siis pyörii kaiken aikaa kriisi- ja sotilasvalmiutta lisääviä kursseja ja koulutusohjelmia, jonne lähes kaikilla on mahdollisuus osallistua ja kehittää osaamistaan valintansa mukaan. Kaikki kurssit löytyvät MPK:n Koulutuskalenterista, joka on netissä kaikkien nähtävillä. Moni MPK:n kurssi toteutetaan Kuhmossa, Vuosangan ampuma-alueella.

**MAANPUOLUSTUSKOULUTUS
FÖRSVARSBILDNING**

Mikon Levyke -ampumakilpailu Kajaani 10.6.2023

SRA-tuomarikurssi Kajaani 10.6.2023 - 11.6.2023

Kenttäkelpoisuusmarssi Kajaani 17.6.2023

HAVU23: Ryhmän hajautettu taistelu -kurssi Kajaani 11.8.2023 - 13.8.2023

HAVU23: Tiedustelutulenjohtokurssi Kajaani 11.8.2023 - 13.8.2023

HAVU23: Tykistön tulitoimintakurssi 2 Kajaani 11.8.2023 - 13.8.2023

HAVU23: Vastatoiminta 1 -kurssi (SPOL VT JK1) Kajaani 11.8.2023 - 13.8.2023

MAT12-peruskurssi Kajaani 18.8.2023 - 20.8.2023

VUOSANKA23: Johtokurssi Kajaani 25.8.2023 - 27.8.2023

VUOSANKA23: PV-ajolupakurssi (B) Kajaani 25.8.2023

VUOSANKA23: Raketinheitinkurssi 1 (122RAKH89) Kajaani 25.8.2023 - 27.8.2023

VUOSANKA23: Kenttälääkintäkurssi Kajaani 25.8.2023 - 27.8.2023

VUOSANKA23: Kenttämuonituskurssi Kajaani 25.8.2023 - 27.8.2023

VUOSANKA23: Komppanianpäällikkö- ja tulenjohtopäällikkökurssi Kajaani 25.8.2023 - 27.8.2023

VUOSANKA23: Tykistön tulitoimintakurssi 1J Kajaani 25.8.2023 - 27.8.2023

VUOSANKA23: PV-ajolupakurssi (C/CE) Kajaani 25.8.2023 - 27.8.2023

Sotilaskurinpitoesimieskurssi Kajaani 15.9.2023 - 17.9.2023

Lisätietoja ja ilmoittautuminen kursseille:
<https://koulutuskalenteri.mpk.fi/Koulutuskalenteri>

Kirjeitä Rukajärveltä

Teksti ja kuva: Aaro Kempainen

Kirjan kirjoittaminen sai alkunsa siitä, kun isäni ja äitini välinen sota-aikainen kirjeenvaihto löytyi äidin kuoleman jälkeen. Sitä ennen minulla ei ollut mitään tietoa edes kirjeenvaihdon olemassa olostakaan. Minulle kirjeet olivat tosi mielenkiintoista luettavaa. Arvelin kyllä, ettei yhden keskijohdon kuuluvan komppanianpäällikön Kainuun Kempaisen sotataival kovin monia kiinnostanut, koska sodan kokonaisuutta sukupolvea ei ole enää juuri elossa.

Yleensä sotakirjat kirjoitetaan kenraaleista ja eversteistä ja suurista operaatioista tai sitten kaukopartioretkistä tai muista urotöistä. Tämä kirja on vähän erilainen sotakirja. Tunnelmat sekä rintamalta että koti Suomesta kerrotaan kirjeissä aitoa sota-ajan elämänä – ne eivät ole keksittyjä tarinoita. Jutuista ehkä puolet on kuvauksia sotatapahtumista ja toinen puoli asiaa tavallisesta elosta.

Arkiset asiat kerrotaan kirjeissä mielenkiintoisesti ja elävästi sekä Rukajärveltä että Tampereelta käsin. Paltamolaiskomppanian sotatoimet hyökkäysvaiheen aikana Pläkkäjässä, Omeliassa, Tsirkka-Kemijoella ja Rukajärvellä sekä partiomatkat ja toiminta kenttävartioissa selviävät myös kirjeistä. Urillakin (Urholla) oli monia vaaran paikkoja, joista hän kuitenkin hyvän onnen avulla selviytyi hengissä.

Komppania kunnostautui erityisesti Omelian mottitaisteluissa. Ehkä tästä johtuen komppanianpäällikkö ylenettiin vasta 26 vuotiaana kapteeniksi. Urho oli kotoisin Paltamon Mieslahdesta Pääkkölän talosta. Jatkosodassa Rukajärven suunnalla taisteli kaikkiaan viisi veljestä, joista kolme oli upseereita ja kaksi korkeampi arvoisia aliupseereita. Lisäksi yksi sisar toimi kanttiinilottana aivan etulinjan tukikohdasakin.

Heidän toimintansa tulee hyvin esille kirjeissä, sillä sukulaissuhteita vaalittiin sota-aikana paljon. Samoin läheisten aseveljien etenkin lähettien kuulumisista kerrottiin kirjeissä paljon. Nämä kirjeet tuovat aidosti esille vaikean sota-ajan tunnelmat Suomessa. Vanhemmillani tulevaisuuden suunnittelu ja kihloihin ja avioliittoon meno tapahtuivat sota aikana.

Koko ajan vallitsi heillä luja tulevaisuuden usko siihen, että kaikki järjestyy heillä onnellisesti sodasta huolimatta. Aina korostettiin kuitenkin, että velvollisuus ennen kaikkea eli tärkeät isänmaan asiat pitää laittaa omien asioiden edelle.

Komppanian päällikkö oli toiminnan mies. Asemasota vaiheen aikana hän teki runsaasti puhdekäsitöitä tuohesta ja puusta, kalasti ja metsästi sekä urheili menestyksellisesti eri kilpailuissa Rukajärvellä. Uri oli kirjeiden mukaan pidetty komppanian päällikkö, jota miehet kunnioittivat. Niinpä komppania oli oikea hyökkäyskomppania hyvine saavutuksineen ennen kuin se muuttui miesten siirtojen vuoksi vanhojen miesten ”joulupukikomppaniaksi”.

Niinpä Urinkin toiminta loppui komppanian päällikkönä ja hän siirtyi divisioonan esikuntaan ensin kulontorjunta- ja sitten paloupseeriksi. Myöhemmin hän siirtyi hallinnollisiin tehtäviin Käkisalmen suojeluskunnan esikuntaan ja koulutustehtäviin kotirintamalle.

Kirjan alussa on äidin lyhyt viittaus kirjeessään 29.11.1939 Vilppulan apteekista kotiinsa Tampereelle, minäkäläinen vihollinen meillä tulee olemaan vastassa. Tällä hetkellä on sama ja samanlainen vihollinen sotimassa Ukrainassa. Kirjassa kerrotaan myös Urin taisteluista talvisodassa Suomensalmella.

Tästä sodasta ei ole kirjeenvaihtoa. Tätä korvaavat Urin muistiinpanot joukkueen taisteluista koko talvisodan ajalta päivämäärineen, tilastotietoja eri taisteluista ankarine tappioineen, selostus Urin jännittävimmästä sotakokemuksesta sekä kuvaukset kirjailija Ilmari Kiannon kohtaamisesta hänen evakkomatallaan sekä kuuluisien sikarien hakemisesta Turjanlinnasta. Talvisodasta on tekstiä n. 15 sivua.

Kirjassa selostetaan lyhyesti Urin sotilasura: palvelus, ylennykset, kunniamerkit ja arvostelut. Viimeisenä juttuna kirjassa on vähän erikoisempi tapaus, kun vaarini (äitini isä) Eino Lähteenmäki pelasti ylipäällikkö Mannerheimin vapaussodan alussa venäläisten santarmien käsistä Tampereen asemalla 18. 1. 1918.

Pääasia kirjassa on kuitenkin jatkosodan aikainen kirjeenvaihto. Tämä käsittää yli 200 sivua. Kaikkiaan minulla oli käytössä lähes 700 kirjettä, joista kirjaan on otettu mukaan soveltuvilta osiltaan n. 450 kirjettä. Mielestäni asioita on selostettu kirjassa monipuolisesti ja mielenkiintoisesti. Kirjassa on sekä isompia koko Rukajärven suunnan sotatapahtumia kuvaavia asioita mutta enemmän palkästä omaa komppaniaa koskevia asioita. Juttuja on niin paljon, että kirjan sisällön pystyy toteamaan vain lukemalla kirjan.

Kirja on minun omakustanne. Kirja on kovakantinen ja siinä on 240 sivua ja n. 30 valokuvaa. Kirja on painettu hyvälle paperille Otavan kirjapainossa Keuruulla. Kirjaa voi ostaa minulta 30 €:n hintaan + postikulut 5 € kotimahan. Tilaukset sähköpostitse aaro.kempainen@kotiposti.net tai puhelimitse tai tekstiviestillä 050 3279759.

AARO
KEMPPAINEN

Kirjeitä Rukajärveltä

AARO KEMPPAINEN

Kirjeitä Rukajärveltä

Korpikapteeni
Urho Kemppaisen
sotataival

Kainuu SRA 2023

KainuuCUP: PaltasRA 27.5 2023 klo 8.00

Laajankankaan ampumarata, (Paltamon RHY) Vartiuksentie 59, Paltamo, Kainuu, Suomi
Perinteinen kolmen aseisen kisa Paltamon uusitulla radalla. Ilmoittaudu täällä: <https://shootscoreit.com/event/22/16902/>
10EUR

KainuuCUP: Otanmäki 4.6 2023 klo 11.00

Otanmäen ampumarata Rynnäsentie 83, Otanmäki, Kainuu
Otanmäen vauhdikas kisa Ilmoittaudu täällä: <https://shootscoreit.com/event/22/16906/>
10EUR

MPK: SRA-Tuomarikurssi 2023 10.6 2023

Kainuun prikaati Prikaatintie 97, Kajaani, Kainuu, Suomi
Ilmoittaudu MPK:n järjestelmässä: <https://koulutuskalenteri.mpk.fi/Koulutuskalenteri/Tutustu-tarkemmin/id/158747>
50EUR

Puolanka IDPA 17.6 2023

Soidinkankaan ampumarata, Puolanka Pudasjärventie 89, Puolanka, Kainuu, Suomi
Ammutaan IDPA superviikonloppuna Puolangalla

KainuuCUP: Puolanka 2 18.6 2023 klo 8.00

Soidinkankaan ampumarata, Puolanka Pudasjärventie 89, Puolanka, Kainuu, Suomi
Superviikonloppu, SRA Puolanka, nyt kesäolosuhteissa.
10EUR

KainuuCUP: Puolanka 3 15.7 2023 klo 8.00

Soidinkankaan ampumarata, Puolanka Pudasjärventie 89, Puolanka, Kainuu, Suomi
Viimeistelykisa ennen SRA SM
10EUR

SRA SM: Sotinpuro 1.8 2023

Sotinpuro Sotinpurontie, Nurmes, Pohjois-Karjala, Suomi
SM-kilpailut

KainuuCUP: Haulikkospecial 23.9 klo 8,00

Hoikanportti, haulikkorata Lehtovaarantie 450, Kajaani, Kainuu, Suomi
Kauden viimeisiä kisoja pelkällä haulikolla.
10EUR

KainuuCUP: Paltamon Syysryntäys 7.10. 2023 klo 8.00

Laajankankaan ampumarata, (Paltamon RHY) Vartiuksentie 59, Paltamo, Kainuu, Suomi
Perinteinen kolmen aseisen kisa Paltamossa Ilmoittaudu täällä: <https://shootscoreit.com/event/22/16903/>
10EUR

KainuuCUP: Otanmäki Brutality 18.11 2023 klo 8.00

Otanmäen ampumarata Rynnäsentie 83, Otanmäki, Kainuu
Vuolijoen reserviläiset ottaa mehut irti miehestä ja naisesta.
10EUR

Talvimalja 2023 9.12 2023 klo 8.00

Hoikanportti, rata 4 (300m) Lehtovaarantie 450, Kajaani, Kainuu, Suomi
Perinteinen talvimalja
SIXPACK

Lisätietoa: <https://kainuusra.fi>